



Hakimiyyət  
Milli Şuranın  
mitinqinə  
gedənləri  
cəzalandırmağa  
başladı

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 oktyabr 2017-ci il Çərşənbə № 203 (6817) Qiyməti 60 qəpik

## Gündəm

**“MTN işi” Eldar Mahmudov üçün sürprizlə yekunlaşa bilər**



Məhkəmələrin yekunlaşdığı bir zamanda keçmiş milli təhlükəsizlik naziri öz adamları tərəfindən sıxılır

yazısı səh.7-də

**İlqar Məmmədovu həbsdə saxlamaq israrı - Zahid Oruc danışır**

yazısı səh.4-də

ÜAK sədri Fazil Qurbanov:

**“Yeni təşkilat yaradılacağı barədə deyilənlər “çiy” söhbətdir”**

yazısı səh.3-də

**Bank rəhbərlərinin Milli Məclisə gəlməməsinin səbəbi**

yazısı səh.5-də

**Sabiq nazir prezidentin çıxışını dəyərləndirdi**

yazısı səh.6-də

**Monopolistlərin işi “yağ kimi gedir” - yağın qiyməti 18 manat oldu**

yazısı səh.7-də

**Rayon qadınları arasında sorğunun şok edən nəticəsi: “Bizi döyün...”**

yazısı səh.13-də

**Türkiyə Minsk Qrupunun yeni tərkibində yer ala bilərmi?**

yazısı səh.11-də

**Azərbaycanda ən populyar 3 peşə...**

yazısı səh.14-də

**Yaxşı yol, Rəşad...**

yazısı səh.15-də

**Rusiya separatçılığın təbliğatçısı rolunda**

yazısı səh.9-də

**Üç ölkə kürdlərə qarşı birgə əməliyyat hazırlığında**

yazısı səh.12-də

## ABŞ bölgənin üç nəhəng dövlətini birləşdirir

## BU GÜN ƏRDOĞAN İRANA GEDİR -

## KRİTİK SƏFƏRDƏ AZƏRBAYCAN MƏSƏLƏSİ...

Putinlə “saat əqrəblərini təzəcə tutuşduran” Türkiyə lideri Ruhani ilə anlaşa biləcəkmik? Bölgə və Avropada qəlizləşən proseslər, separatizm “parad” fonunda Bakı da öz böyük qonşuları ilə uzlaşmış siyasət yürütmək zorundadır; ermənilərin Qərbe ümidlənməsində fəlakətli yanlış...



yazısı səh.8-də

## Ziya Məmmədov quru yurdda qalır - əmlaklarının müsadirəsi başladı

## Sabiq nazirin xaricdə müxtəlif adlarla gizlətdiyi mülklər geri alınır

yazısı səh.12-də



**Rəsul Quliyevın seçkiyə qatılması ilə bağlı şok açıqlamalar**

yazısı səh.6-də



**Professor İlham Rəhimov: “Bizim cinayətkarlara münasibətimizi çox liberallaşdırmağımız hələ tezdir”**

yazısı səh.5-də



**Dilavər Əzimli: “Azərbaycandakı kürdlərin İraq kürdləri ilə heç bir etnik bağlılığı yoxdur”**

yazısı səh.9-də





## İlham Əliyev məşhur boksçularla görüşdü

Oktyabrın 3-də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Bakıda keçirilən Ümumdünya Boks Şurasının 55-ci Konvensiyasının iştirakçılarını qəbul edib. Modern.az xəbər verir ki, bu haqda Azərbaycan prezidentinin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Nümayəndə heyətinə Ümumdünya Boks Şurasının rəhbəri Maurisio Süleymanın başçılığı altında Avropa Boks İttifaqının, Şimali Amerika Boks Federasiyasının, Britaniya Boks Nəzarəti Şurasının prezidentləri, WBC versiyası üzrə keçmiş dünya çempionları Evander Holifild, Kostya Dzyu, Yuri Arbaçkov, Vitali Kliçko, Nino Benvenuti, Karlos Zarate, Azumah Nelson, Bernard Hopkins və WBC versiyası üzrə hazırkı dünya çempionu Jelena Mrdjenoviç daxildir.

İdmanın boks növünə verdikləri dəstəyə görə prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya görüşdə xatirə hədiyyəsi olaraq WBC çempion kəmərləri təqdim edilib.

Sonda xatirə şəkilləri çəkdirilib.

## Kamal Abdullayevə prezidentin fərdi təqaüdünü təyin olunub

Prezident İlham Əliyev Kamal Abdullayevə prezidentin fərdi təqaüdünün verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. APA-nın məlumatına görə, K. Abdullayevə təqaüd Azərbaycanda təhsil sahəsində uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə təyin olunub.

## Netanyahu Fələstinlə barışıq şərtlərini açıqladı

İsrail Fələstin arasında barışıq ola bilər. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, bu barədə İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu danışdı. Onun sözlərinə görə, barışıq üçün müəyyən şərtlər var. Baş nazir bildirdi ki, Fələstin tərəfi Həmas qruplaşması və İranla əlaqələri kəsməyə, barışıqdan söhbət belə gedə bilməz:

"İsrail dövlətini qəbul edin. Həmasın hərbi qanadını buraxın, bizim məhvimizə səsleyen İranla əlaqələri kəsin. Biz Fələstin tərəfinin saxta barışıq addımını qəbul etməyə hazır deyilik".

## Müğənninin atası ömürlük həbs edildi

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində arvadını və baldız qızını öldürməkdə təqsirləndirilən Qurban Hüseynovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb. Hakim Novruz Kərimovun icraatında olan prosesdə hökm oxunub.

Məhkəmə kollegiyasının hökmü ilə Q.Hüseynov ömürlük azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, hadisə 2017-ci il martın 24-də Abşeron rayonu Saray qəsəbəsində baş verib. Qurban Hüseynov həyat yoldaşı, 54 yaşlı Hüseynova Fəraiz və baldız qızı 18 yaşlı Amur-Təbrizi Rəhilə Əsgər qızını küt alətlə qətlə yetirib. O, hər iki şəxsi idmanda istifadə olunan daşla (qantella) vuraq qətlə yetirib.

Q.Hüseynov "N Brother" qrupunun üzvü İsmayıl Hüseynovun atasıdır.

## Ata ilə qızının öldüyü qəza ilə bağlı açıqlama

Daxili İşlər Nazirliyi oktyabrın 2-də Şamaxıda baş verən dəhşətli qəza ilə bağlı məlumat yayıb. Belə ki, saat 9 radələrində Şamaxı rayonunun Sabir qəsəbəsi ərazisində Bakı şəhər sakini Gülnar Hüseynovanın və Ağsu rayon sakini İlqar İbrahimovun idarə etdikləri "Mercedes" markalı iki avtomobil toqquşub.

Nəticədə G.Hüseynovanın sərnişinləri - əri Elman, qızı Nigar, habelə İ.İbrahimovun sərnişinini - Ağsu rayon sakini Teymur Soltiyev hadisə yerində ölüblər, hər 2 sürücü və digər sərnişinləri xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Baş İstintaq və Təhqiqat İdarəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

# Abbas Abbasovun oğlu danışdı

Bir neçə gün bundan qabaq Dağıstan prezidenti Ramazan Abudalipov 71 yaşında istefa verib. Prezident qəfil istefa verməsinə səbəb olaraq yaşının çox olmasını göstərib.

71 yaşlı prezidentin istefa ərizəsi yazması ilə Azərbaycanın baş nazirinin sabiq birinci müavini Abbas Abbasovun adı gündəmə gəldi.

Abudalipovun prezident seçilməsindən sonra Abbas Abbasov Dərbənddə çoxmərtəbəli VIP yaşayış kompleksi inşa etdirib. Hətta digər iddialara görə, Ramazan Abudalipovun prezident kürsüsündən uzaqlaşması Abbas Abbasovun karyerasını bitirmək ərafəsindədir.

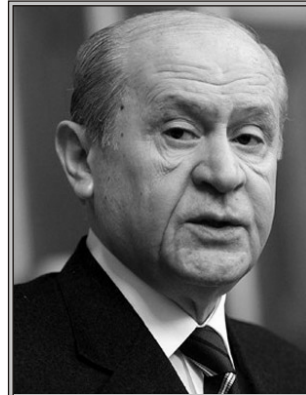
Modern.az saytı bu və digər məsələlərlə bağlı Abbas Abbasovun oğlu, Milli Məclisin keçmiş deputatı Aydın Abbasovla əlaqə saxlayıb. O, sayta açıqlamasında bunları deyib: "Dağıstanda yaşayış kompleksi tikdirməmi-



şəm. Amma Allah qismət edərse, VIP yox, Double (ikili) VIP tikdirəcəm" (yada salaq ki, bu xəbəri Dağıstan qəzetləri yazmışdı-Y.M.)

Aydın Abbasov istefa verən Dağıstan prezidenti ilə dostluq əlaqələrindən də söz açıb: "Ramazan Abudalipovla Abbas Ab-

basov indi də dostdur. Mən də mütəmadi olaraq Abudalipovla telefonda danışırım. O, istefa verəndən sonra ancaq yazışmışıq, telefon danışığımız olmayıb. Prezidentin istefasına gəlincə, mətbuata özü açıqlama verib. Parlamentdə də bəyan edib. Niyə yalan olsun ki!"



## "Bu, 4 Kürdüstandan biridir, davamı olacaq" - Baxçalı

"Türkiyə çox ağır dönmədən keçir. Ətrafımızdakı çəmbər daralır. Çox diqqətli olmalıyıq".

Axar.az xəbər verir ki, bunu Milliyətçi Hərəkət Partiyasının qrup toplantısında çıxışı zamanı partiya lideri Dövlət Baxçalı söyləyib.

"Çevrərimizdə olan təhdidlərin iç üzünü görməliyik. Bu gün yaşadığımızın başlanğıcı Anadolunun fəthindən başlanır. Bitməyən qəzəbin hesabını bizdən almaq istəyirlər. Türkiyəyə sərhədləri yaxınlığında vandal tələ qurulur. Ərəb baharı ilə yaranan alov artıq qapımıza çatıb. Etnik və məzhəb qütbləşməsi ətrafımızdakı xaosun fitilini alovlandırır. Peşmərgə müstəqilliklə bağlı israrını davam etdirsə, belasını mütləq tapacaq. Bilinməlidir ki, 25 sentyabr referendumu 4 parçalı böyük Kürdüstanın ön hazırlığıdır", - deyərək bildirdi.

## Cəlal Tələbani öldü

Kürdüstan Vətənpərvərlər Birliyinin sədri, İraqın sabiq prezidenti Cəlal Tələbani 84 yaşında vəfat edib.

Modern.az xəbər verir ki, 2012-ci ildə insult keçirən Tələbani 5 il idi ki, komadaydı. O, 2005-2014-cü illərdə İraqın prezidenti olub.



## Ali Məhkəmə Rauf Mirqədirovun şikayətini təmin etməyib

Ali Məhkəmədə jurnalist Rauf Mirqədirov barəsindəki hökmdən verilən şikayətə baxılıb. Vəkil Fuad Ağayev APA-ya deyib ki, şikayət təmin edilməyib. Qeyd edək ki, R. Mirqədirov Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (dövlətə xəyanət) maddəsinə əsasən ittiham olunur. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə R. Mirqədirov 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsi jurnalistə 5 il şərti cəza təyin edib və o, məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb. Kasasiya şikayətində Ali Məhkəmənin ona bəraət verməsi istənilib.

## Saakaşvili siyasi sığınacaq istədi



Odessa vilayətinin keçmiş qubernatoru Mixail Saakaşvili Ukrayna miqrasiya xidmətindən siyasi sığınacaq istəyib.

Modern.az Ukrayna KİV-nə istinadən xəbər verir ki, miqrasiya xidməti 1 sutka ərzində çağırışa cavab verməli olsa da, bunu etməyib.

"Hələ sentyabrın 11-də cənab Saakaşvili

Lvov miqrasiya idarəsinə müraciət edərək əlavə mühafizəyə ehtiyac duyan şəxs statusunun verilməsini istəyib"-deyərək onun vəkili Markiyan Qalabala deyib.

## Azərbaycanda 600-dən çox qadın "alkaş" varmış

"Alkoqol qəbulu nəticəsində yaranan psixi davranış pozuntuları diaqnozu ilə 21 909 nəfər xəstə Respublika Narkoloji Mərkəzində qeydiyyatdadır". APA-nın xəbərinə görə, bunu Respublika Narkoloji Mərkəzinin şöbə müdiri Afət Məmmədova deyib.

O bildirib ki, qeydiyyatda olan xəstələrdən 651 nəfəri qadındır: "Alkoqolizmdən xüsusən 30 - 35 yaşdan yuxarı olan şəxslər əziyyət çəkir. 2016-cı ildə ilkin olaraq alkoqol asılılığı nəticəsində 551 nəfər qeydiyyatda götürülüb ki, onlardan da 28 nəfəri qadın olub".

Alkoqolizmin narkoloji xəstəlik hesab olunduğunu vurğulayan şöbə müdiri qeyd edib ki, bu xəstəlik Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən xroniki residivləşən, yəni təkrar yaranma ehtimalı olan xəstəliklər qrupuna aid edilir: "Alkoqolizm narkomaniyadan fərqli olaraq bir qədər gecikmiş yaşlarda özünü göstərir. Alkoqolizm xəstəliyinin birbaşa ölümə səbəb olma riski isə çox aşağıdır".



## Generalın oğlunun məhkəməsində videogörüntülər araşdırılacaq

Binəqədi Rayon Məhkəməsində xuliqanlıqda təqsirləndirilən Rüstəm Orucov, Kənan Vəliyev və Pərviz Abbasovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib.

APA-nın xəbərinə görə, hakim Rəşad Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hakim bildirib ki, hadisə vaxtı avtobusdakı videogörüntülərin götürülməsi ilə bağlı 85 nömrəli marşrut avtobusunun məxsus olduğu "Xəliq Faiqoğlu" MMC-yə sorğu verilib. Bu sorğuya cavab gözlədikləri üçün proses oktyabrın 10-dək təxirə salınıb.

Qeyd edək ki, Bakı şəhər sakini Rüstəm Orucov sürücülük hüququndan məhrum olunmasına baxmayaraq, bu il iyulun 3-də idarə etdiyi "BMW" markalı, 10-OG-300 dövlət nömrə nişanlı avtomobilə yol hərəkəti qaydalarını pozduğuna görə ona əsaslı irad bildirilmiş sürücü Sənan Səmədovun idarə etdiyi marşrut avtobusunu 8 dayanacaq təqib edib, sərnişinlərin narahatlığına və insanlarda vəhimiyyətə səbəb olub, vətəndaşların gözü qarşısında bir qrup şəxslər həmin sürücüyə xəsarətlər yetirərək xuliqanlıq edib.

Faktla bağlı Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinə Cinayət Məcəlləsinin 221.2.1-ci (bir qrup şəxs tərəfindən xuliqanlıq) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Rüstəm Orucov piyadanın ölümünə səbəb olan yol-nəqliyyat hadisəsi törədib, hadisə yerindən qaçdığına üçün 2014-cü ildə 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunub, 2016-cı ildə isə şərti olaraq vaxtından əvvəl azadlığa buraxılıb.

O, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti rəisinin həqiqi hərbi xidmətə çağırış üzrə sabiq müavini - Həqiqi hərbi xidmətə çağırış baş idarəsinin keçmiş rəisi, general Novruzəli Orucovun oğludur. N. Orucov hadisədən sonra tutduğu vəzifədən azad edilib.



**R**usiyada Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin (ÜAK) ləğv edilməsi barədə qərar qüvvədə saxlanılsa, bu ölkədə yaşayan azərbaycanlılar qısa müddətdə yeni diaspor təşkilatı yaradacaq. Bu barədə "Report" ÜAK rəhbərliyinə yaxın mənbəyə istinadən xəbər yayıb.

Məlumatla görə, yeni təşkilat, çox güman ki, ÜAK-ın bazasında fəaliyyət göstərəcək. Mənbə bildirib ki, yeni struktur yaradılsa, onun tərkibinə həm ÜAK üzvləri, həm də son illərdə diasporun fəaliyyətində fəal iştirak etmiş yeni simalar daxil olacaq.

Mənbə onu da qeyd edib ki, yeni təşkilatın fəaliyyətində vaxtilə ÜAK-ı tərk etmiş böyük azərbaycanlı iş adamlarının iştirak edəcəyi gözlənilir. Xatırladaq ki, mayın 15-də Rusiya Ali Məhkəməsi Rusiya Ədliyyə Nazirliyinin "Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi" (ÜAK) ictimai təşkilatının nizamnaməsinin Rusiya qanunvericiliyinə uyğun olmaması səbəbindən ləğv edilməsi barədə iddiasını təmin edib. Sentyabrın 19-da Rusiya Ali Məhkəməsinin Apelyasiya Şurası ÜAK-ın ləğvi ilə bağlı qərarı qüvvədə saxlayıb. Yayılan məlumatların nə dərəcədə doğru olduğunu öyrənmək üçün Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin (ÜAK) prezidenti Fazil Qurbanovla əlaqə saxladım. Təşkilat rəhbəri "Yeni Müsavat"a öncə bunları bildirdi:

- Yeni təşkilatın yaradılacağı barədə deyilənlər hələlik "çiy" söhbətlərdir. Biz hələ Rusiya Ali Məhkəmənin Rəyasət Heyətinə müraciət edəcəyik. Bu, artıq sonuncu instansiyadır. Şikayətimizə orada baxıldıqdan sonra növbəti qərarımızı verəcəyik. İndiki halda isə heç nə deyə bilmirik. Sonuncu instansiyanın qərarı olandan sonra biz gərək fikirləşək, məsləhətləşək. İndiki halda heç nə deyə bilmərəm, çünki hələ məsələ bitməyib.

- Ötən ay qəzetimizə müsahibənizdə də ümidlə danışmışdınız. Amma 19 sentyabrda Rusiya Ali Məhkəməsinin Apelyasiya Kollegiyası ÜAK-ın bərpası barədə qərar çıxarmadı. Necə bilərsiniz, niyə Rusiya hakimiyyəti bu qədər sərt mövqə tutub?

- Mənim üçün çox gözlənilməz məsələdir. Düzü, belə olacağını heç vaxt gözləmədim. Çox çalışdıq, çox dedik, ancaq belə bir qərar qəbul edildilər.

- Yəqin sizin münasibətdə olduğunuz dairələr var. Onlar bu qərarı nə ilə əsaslandırırlar?

- Burada siyasi məsələ yoxdur. Sadəcə, tələb olunan sənədləri vaxtında təqdim etməyiblər, yaxud bir gün gecikdiriblər. Görünən budur ki, hansısa yoxlamaların nəticəsidir. Bizim ümidimiz var idi ki,

# "Yeni təşkilat yaradılacağı barədə deyilənlər "çiy" söhbətdir"

**Fazil Qurbanov: "ÜAK-ın ləğvi məsələsi mənim təşkilatın rəhbərliyinə gəlməyimlə bağlı deyil"**



## "Abbas Abbasovu çoxdandır görmürəm"

üçüncü instansiyada bizim şikayətimizə normal baxılacaq. Lakin olmadı. Cümə günü sonuncu məhkəmənin qərarını almışım, indi də plenuma hazırlaşıram.

- ÜAK-ın keçmiş ofisi sizdə qalır, yoxsa təhvil verilib?

- Yox, köhnə ofis ayrı yerdədir. Biz indi "Bakı" kinoteatrında otururuq. İndi yeni ofis üçün də axtarırdıq. Son qərarı əlaqə, ondan sonra mövqeyimiz konkretləşəcək.

- Belə fikirlər var ki, Fazil Qurbanov ÜAK-a rəhbər gətirildəndən sonra təşkilatın başının üstünü qara buludlar alıb. Ola bilmə ki, kimlərsə sizin bu böyük diaspora təşkilatına rəhbərliyinizi sinirə bilmədiyiniz üçün onu sərədan çıxartmaq istəyir?

-Yox. Məndən qabaq bəzi şeylər olub, sənədləri vaxtında təqdim etməyiblər. Yavaş-yavaş problemlər yığıldıqca məsələ bu dərəcəyə gəlib çatmışdı. Yeni məsələ mənim təşkilatın rəhbərliyinə gəlməyimlə bağlı deyil. Sadəcə, təşkilata bəzi yeni adamlar gəlib. Təzə adam gələndə də gərək ayrı-ayrı şəxslərlə də razılıq olsun, deyilsin ki, necə adamdır. Yoxsa biri gəlir, biri gedir, belə olur. Bəziləri özlerini düzgün aparmadılar, işi düzgün qurmadılar. Mən istəmirəm köhnə məsələlərə qayıdım, bəzi məsələləri deyim.

- Ali Məhkəmənin Rəyasət Heyəti sizin şikayətinizə nə vaxt baxacaq?

- Hələ bilinmir. Hazırda biz vəkillərlə sənədləri hazırlayıram ki, sonuncu instansiyaya müraciət edək. Bu, axırıncı instansiyadır, müsbət qərar verilməyə, demək bitdi, təşkilatı bağlayacağıq.

- Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciət barədə fikirləşirsiniz ki?

- Mənə belə gəlir ki, Avropa Məhkəməsinə müraciət etməyə ehtiyac yoxdur. Biz gərək təşkilatdakı səhvlərimizi düzəldək və nə etmək barədə düşünək. Ola bilsin yeni adla cəmiyyət yaratdıq, bu barədə də düşünmək lazımdır.

- O halda yeni təşkilatın da rəhbəri siz olacaqsınız?

- Bunu indidən demək olmaz. Gərək o halda seçki olsun, üzvlərin rəyi nəzərə alınсын. Böyük təşkilatdır, bu, başsız qala bilməz axı.

- Azərbaycan asilli milyarderlər var, onları necə, yeni təşkilata cəlb etmək niyyətiniz varmı?

- Bilirsiniz indi necədir? Biz istərdik ki, tanınmış ziyalılar, biznesmenlər bizə dəstək olsun. Əlbəttə, onlar böyük dəstək verə bilər. Biz heç kimin yolunu bağlamamışıq, bizim cəmiyyət açıqdır. Adli-sanlı adamlar insanlara dəstək ola bilər.

- "Forbes" in siyahısında adı olan məşhur azərbaycanlı iş adamları var, bu vaxta qədər onlardan dəstək görmüsünüz mü?

- Vaxtilə olub. Məsələn, Araz Ağalarov cəmiyyətdə

təmsil olunub. Lakin sonralar bilmirəm, bəlkə də təşkilatın pis fəaliyyət göstərməsinə görə onlar kənarda qalıblar. Cəmiyyət işləməyəndən sonra, heç kimə kömək etməyəndən sonra, camaatın problemlərinə biganə olduqda halda, kim gəlib ona sponsorluq edər?

- Söyün Sadıqovla münasibətiniz necədir?

- Mən onu şəxsən tanıyıram. Amma bilərəm ki, belə bir adam var.

- Bəs Abbas Abbasovla necə, əlaqəniz qalır mı?

- Yox, Abbas Abbasovu çoxdandır görmürəm. O da burada yoxdur. Cəmiyyət bizdə açıqdır. Kim istəyirsə dəstək olsun, təbii ki, biz ona qarşı deyilik. Yalnız dələduz adamları, cinayətkarları, məhkəmədə işləri olan şəxsləri cəmiyyətimizdə görmək istəmirik.

- Fazil bəy, Qarabağa qanunsuz səfər edənlər arasında Rusiya vətəndaşları birinci yerdədir. Diaspor təşkilatı olaraq bununla bağlı etirazınız olur mu?

- Biz həmişə Azərbaycan, Qarabağ məsələsində mövqeyimizi bildirmişik, demişik ki, Qarabağ bizimdir, başqa cür ola bilməz. Muxtar statusla da olsa, Azərbaycanın tərkibində olmalıdır. Ancaq mən hazırda ÜAK-ın taleyi ilə məşğul olduğum üçün hətta müsahibə verməyə də vaxt tapa bilmirəm.

- Elə isə zamanınızı çox əl-mayım. Təşəkkür edirəm.

- Siz də sağ olun.

□ **Elsad PAŞASOY**



## Hakimiyyət Milli Şuranın mitinqinə gedənləri cəzalandırmağa başladı

Büdcə çalışanlarına, tələbələrə, tibb personalına və müəllimlərə qarşı cəza tədbirləri başlayıb

İqtidar Milli Şuranın 23 sentyabr mitinqində iştirak edən büdcə çalışanlarına, tələbələrə, tibb personalına və müəllimlərə qarşı cəza tədbirlərinə başlayıb. Bu barədə musavat.com -a son iki gündə ən azı, 10 şikayət daxil olub. Şikayətlər müxtəlif büdcə təşkilatlarında çalışanlar və tələbələrə gəlib. Onlar saytımızın poçtuna yazırlar ki, rəhbərlik (rektorat) hansısa yolla onların mitinqdə iştirakını təsbit edib; daha doğrusu, rəhbərliyə onların mitinqdə iştirakını təsdiq edən foto və video sübutlar təqdim olunub. Bunun əsasında da Milli Şuranın mitinqinə qatılan vətəndaşlara qarşı iş və təhsil yerlərində təzyiqlər və cəza tədbirləri başlayıb. Artıq hətta iş yerini itirənlər də var.

Xatırladıq ki, musavat.com 23 sentyabr mitinqinə iqtidarın Milli Şuradan daha ciddi hazırlaşdığını yazmışdı. Məlumatda göstərilirdi ki, hakimiyyətin xüsusi tapşırığı əsasında universitet, orta məktəb, səhiyyə sistemi və bütün kateqoriyadan olan büdcə təşkilatlarında Milli Şuranın mitinqinə qatılma ehtimalı və potensialı olan hər kəs bəri başdan siyahılaşdırılır.

Mitinq keçiriləcək meydana - "Məhsul" stadionuna isə xüsusi kameralar quraşdırılır. Əsasən giriş-çixış nöqtələrinə quraşdırılan kameralar üztanıma proqramlarına qoşulub. Bütün bu fəaliyyət nəticəsində mitinqdən dərhal sonra cəza tədbirləri işə düşəcək. Bununla da hakimiyyət Milli Şuranı və bütövlükdə yay yuxusuna dalan müxalif düşürgənin elektoratını daha da zəiflətməyi, mitinqlərə qatılan, yaxud da gələcəkdə də qatılacağı düşünən vətəndaşları qorxudaraq, çəkəndirməyi hədəfləyir. Görünən budur ki, artıq bu məlumat doğrulmaqdadır.

Xatırlayırınsızsa, Milli Şuranın 8 aprel mitinqindən sonra da musavat.com iştirakçılara qarşı iqtidar tərəfindən sərt cəzalar verəcəyindən yazmışdı.

Bu məlumatlar da prosesin sonrakı gedişində özünü tamamilə təsdiqlədi. Hətta cəza alanların böyük bir siyahısı da yayımlandı.

Musavat.com-a çatan bilgilərə görə, gözlənilən 7 oktyabr mitinqinə münasibətdə də hakimiyyət eyni məqsədlə monitorinqlər aparacaq.

Bu linklər proses haqda daha aydın təəssürat yarada bilər:

[http://musavat.com/news/milli-surinin-olasi-mitinqi-ne-hakimiyyet-daha-ciddi-hazirlasir-istirakcilar-yene-cezal-anacaq\\_469128.html](http://musavat.com/news/milli-surinin-olasi-mitinqi-ne-hakimiyyet-daha-ciddi-hazirlasir-istirakcilar-yene-cezal-anacaq_469128.html)

[http://musavat.com/news/milli-surinin-mitinqlerinde-istirak-edenlere-qarsi-teqib-ve-tezyiqlere-start-verildi-sensas-ion-melumat\\_431759.html](http://musavat.com/news/milli-surinin-mitinqlerinde-istirak-edenlere-qarsi-teqib-ve-tezyiqlere-start-verildi-sensas-ion-melumat_431759.html)

[http://musavat.com/news/milli-surinin-mitinqinde-istirak-edenler-cezalandirildi-muellimler-telebeler-mis-iscileri\\_433238.html](http://musavat.com/news/milli-surinin-mitinqinde-istirak-edenler-cezalandirildi-muellimler-telebeler-mis-iscileri_433238.html)

□ **Musavat.com**





## 8 min manatlıq ayaqqabı

Samir SARI

**D**üzünə qalsa, mən bir İH başçısının 8 min manatlıq ayaqqabı geyməsinə o qədər də əminliklə inanmıram, amma bir başqa İH başçısının 17 min manatlıq "Vertu" markalı mobil telefon gözdürməsinə inanmıram.

Nədən ki, o şoqəribi onun əlində görünər olub. Bilənlər də bilir ki, "Vertu"-nun qiyməti 15 min manat civarındadır (1-2 min manat o yan-bu yan ola bilər - dəllallar dünyasıdır).

Ona qalsa, kimsə deyər bilər ki, 8 min manatlıq ayaqqabını da bu biri İH başçısının ayağında görünlər olub. Ola bilər. Amma bir ayaqqabı timsah və ya kobra dərisindən olsa belə, satış dəyəri 8 min manata gəlib çıxarmı, çıxmazmı, bilmirəm. "Evdə bişməyib, qonşudan gəlməyib" məsələsi...

Hələ ortada 2050 (iki min əlli) manatlıq köynəklər söhbəti də var. Bir köynək - iki min əlli manat. Ağla sığmır. Yox, bilərəm, dünyada brend markalar, bahalı köynəklər var, Stokholmda, Brüsseldə bir mağazada 100 dollarlıq köynəklər görmüşəm, amma düz, ondan bahalisini görməmişəm.

Bir köynək ki, pambiq və ipək saplardan toxunur, buna da təxminən 300 qram (lap olsun yarım kilo) sap gedir, onun qiyməti necə 2 min manat ola bilər? Əlbəttə, bu, o halda elə olar ki, köynəyin düymələri qızıldan, brilyantdan olsun. Ya da satılıq mal çox nadir, eksklüziv olsa, elə ola bilər. Məsələn, dünyaca məşhur kuturye (dərzi deyəndə zəif çıxır) öz əlləri ilə kostyum tikir, o liqarxa bağışlayır, o da onun bank hesabına 10 min dollar keçirir.

Hərçənd belə haqq-hesablar da olub: Rusiyanın məşhur kuturyesi Valentin Yudaşkin o vaxt, 1995-də-filanda baş nazirin birinci müavini olan rəhmətlik Boris Nemtsova öz əlləri ilə palto tikib təqdim edib, o da birtəhər 200 dollar düzəldib verib, deyib, Abramoviç, valla, bundan artığına gücüm çatmır. Yudaşkin də deyib, o nə sözdür, Yefimiç, qonağım ol. Amma Nemtsov razı olmayıb.

Yəni normal, eleqant geyimlərin babat qiymətləri ola bilər, amma 8 minlik ayaqqabı, 2 minlik köynək, 10 minlik kostyum sanki bir az astronomik qiymətlərdir. Yaxşı pulu olan normal adam gerek belə şeylərə meylli olmasın. Məsələn, dünyanın ən varlı adamı Billi Qeytsdir, amma o, 8 minlik ayaqqabı geyməyi özünə rəva bilmir. Adam istəsə nəinki o cür ayaqqabının əlli cütünü, hətta o cür bahalı ayaqqabı tikən fabriki diricə ala bilər. Ala bilər, amma almır. Çünki adamın gözü-könlü toxdur.

Desələr ki, hansısa ərəb şahzadəsi dələ dərisindən tikilmiş portmanata 50 min dollar ödəyib, ona inanaram. Çünki bu cür fantastik pul xərcləmələr şahzadələrə xas hərəkətdir. Hollivuddan bir gecəlik qonaq gətirdikləri ulduz civilərə 1 milyon dollar ödəyən adamlardır, onlardan nə desən, çıxar.

İndi yazının bu yerində oxuculardan bir xeylisi deyəcək: "Varıdır, verir də, varlığı nə darlıq, guya sən milyonların olarsa, "Vertu" işlətməzsən, 8 min manatlıq ayaqqabı geyməzsən?"

Tam səmimiyyəni deyirəm, bütün müqəddəslərə, eləcə də oxuduğum kitablara and olsun ki, mənim milyardım olsa, 8 min manatlıq ayaqqabı geyməyərəm, "Vertu" da götürməyərəm. Dünyada milyardı olan, amma 8 min manatlıq (dollarlıq) ayaqqabı geyməyən onlarca milyarder, yüzlərcə milyonçu var.

Razıyam ki, belə şeylər ən çox görməmişlər ölkəsində, mənəviyyatca, zəkaca geridəqalmışlar diyarında olur.

Bir baxın, görün, dağ-dərə maşını olan "Mercedes Qelandevagen"-i ən çox hansı ölkələrdə alırlar. Özüm görmüşəm, Amerikada qaradəlilər 100 min dollarlıq iri-iri ciplər sürür, ağ-dərililər isə 15 min dollarlıq azlitrajlı "Toyota"lar.

Hər halda adam inana bilmir ki, bir İH başçısı 2 manatlıq maası ilə 2 min manatlıq köynəyi necə geyir? Bəlkə oğurluq edir? Bəlkə korrupsiya ilə məşğuldur?

İnanırcı deyil. Bizdə korrupsiya kimi neqativ hallar yoxdur. (Ona qalsa, korrupsiya ABŞ-da, Avropanın aparıcı ölkələrində də var). Varsa da, o qədər ciddi korrupsiya deyil, göz-ələ görünür.

Deyəcəklər, bəs o 10 milyonluq villalar, 200 minlik maşınlar nədir?

Hamısı halal pullarla, biznes strukturlarının fəaliyyəti nəticəsində qazanılmış pullarla alınıb, hələ vergisi-filanı da ödənilib.

Yenə deyəcəklər ki, bəs axı İH başçıları, deputatlar bizneslə məşğul ola bilməzlər, o necə olsun?

Bu, artıq cığallıqdır. Təxminən cavab belə olacaq ki, bal tutanın barmaq yalaması korrupsiya aktı deyil.

İncəvara, qədərbilən xalqımız belə məsələlərdə çox qəlbi-geniş və dözümlüdür, düşünür ki, eh, bizim də o boyda vəzi-fəmiş olsaydı, "Vertu"yla da danışırdıq, "Qalib" də minərdik.

**P.S.** Amma yenə də maraqlıdır. Gündə yüz metr piyada yol getməyən adam 8 manatlıq ayaqqabını neynəyir?

**H**əbsdə olan RE-AL sədri İlqar Məmmədov vəkillərindən imtina edib. Bu barədə vəkil Fuad Ağayev "Amerikanın səsi"yə bildirib. Vəkil söyləyib ki, İ. Məmmədov onların fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir, onların fədakarlığını, əziyyətlərini vurğulayır: "Hesab edir ki, hazırda işin Avropa Məhkəməsi, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi ilə bağlı olduğu mərhələdə başqa vəkillərin xidmətlərinə ehtiyac yoxdur".

İlqar Məmmədov 2013-cü il fevralın 4-də İsmayilli rayonunda kütləvi etiraz aksiyası ilə bağlı hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə və ya zor tətbiq etmə, xuliqanlıq ittihamları ilə həbs edilib. 2014-cü il martın 17-də 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin onun azadlığa buraxılması barədə bir neçə qərarı var. İş o yerə çatıb ki, artıq Azərbaycanı Avropa Şurasından çıxarmaq belə istəyirlər. Lakin buna baxmayaraq, hökumət İlqar Məmmədovu həbsdə saxlamaqda israrlı görünür.

Azərbaycanın Avropa Şurası ilə münasibətlərinin gərgin olduğu bir ərəfədə İlqar Məmmədovun həbsdə saxlanması səbəbi nədir? O, ölkə üçün hansı təhlükələr törətməyə qadirdir?

"Yeni Müsavat"a danışan deputat Zahid Oruc bildirib ki, doğrudan da indiki halda Avropa Şurası ilə Azərbaycan arasında yaranmış vəziyyət o qədər təqdir oluna bilməz: "Çünki biz yeni müstəqillik qazandıqdan sonra beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə müstəqilliyimizi daha geridönməz xarakterdə saxlamaqda maraqlı idik. Təsəvvüf deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev həmin qurumun tribunanasından bu halı Azərbaycan xalqının 100 illərlə gözlədiyini bəyan etdi. Avropa ailəsində olmaq heç şübhəsiz ki, mühüm dəyərlərə, texnologiyaya, iqtisadi, siyasi üstünlüklərə qovuşmaq imkanı deməkdir. Reallıq bundan ibarətdir ki, hazırda ən inkişaf edən qitə məhz Avropa arealıdır. Məsələnin önəmli tərəfi budur ki, həmin qitədə mövcud olan dövlətlər beynəlxalq siyasətlərində möhtəkir olsalar da, gerçəklik budur ki, nə Asiya itifaqı, nə də Afrika cəməsi beynəlxalq münasibətlərə Qərbi qədər təsirini göstərə bilmir. Ona görə də bizim ölkəmiz hər hansı bir şəkildə beynəlxalq qurumlardan izolyasiya olunmaq xəttini yürütmür. SSRİ-nin çöküşündən sonra hələ də geri dönüşün olacağı, hər hansı bir şəkildə bölgədə rus itifaqında yer alın-



## İlqar Məmmədovu həbsdə saxlamaq israrı: səbəb nədir?

### Zahid Oruc: "İlqar Məmmədov olmasa da, başqa bir adamı tapıb, ölkəmiz əleyhinə sanksiyalar düşünəcəkdilər"

Zahid Oruc: "İlqar Məmmədov olmasa da, başqa bir adamı tapıb, ölkəmiz əleyhinə sanksiyalar düşünəcəkdilər"



Deputat bildirib ki, məsələ İlqar Məmmədovun personasında deyil: "Hazırda İlqar Məmmədovla qeyri-bərabər şəraitdəyik. Ona görə də sözügedən şəxsin siyasi portretini canlandırmaq fikrində deyilik. Çünki onun cavab vermək durumu yoxdur. Ancaq bununla bərabər, qeyd edim ki, onun təhtəşürunda qəribə bir transformasiya gətirdi və o, kəskin şəkildə təhqiri, çirkləndirici ləksion seçdi. Məlum hadisələrdə iştirakından sonra da bəlli məhkəmə hökmü verildi. Söhbət İlqar Məmmədovun şəxsinə gedirsə, onun buraxılması hər bir halda Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti üçün xüsusi bir təhlükə törətmir. Bunu açıq söyləmək lazımdır ki, bu dövlət 1990-cı illərin durumunda deyil. Rəhim Qaziyevin, Ələkrəm Hümətovun, Surət Hüseynovun o dövrdə mühüm siyasi qüvvələrlə hakimiyyət əleyhinə heyata keçirdikləri proseslərin fonunda, bu ölkənin hətta 0.1 faiz seçicisinin tanımadığı bir persona qeyri-adi dərəcədə ictimai-siyasi prosesi idarə edə bilməz ki, iqtidar cinahından guya bu təhlükə nəzərə alınsın. Ancaq bununla bərabər, problem həmin məsələdən çıxıb və Avropa qurumu ilə ölkəmiz arasındakı məsələni çözməkdir. Hesab edirəm ki, bu

dönəmdə Avropa Şurasını və digər beynəlxalq təşkilatları sət şəkildə tənqid etsək də, digər tərəfdən də hər zaman məramımızı ortaya qoyuruq. Prezident İlham Əliyev NATO-nun tədbirlərində iştirak etməklə, Avropa Şurasında 5 il nümayəndə heyətinə rəhbərliyi və ən son da iki il öncə elə o tribunadan ölkəmizin

mövqeyinin təqdimatı ilə bizim hansı strateji kursda maraqlı olduğumuzu ortaya qoydu. Bununla yanaşı, Qərbi də eyni əməkdaşlıq istəyini ifadə etməlidir. Təhlükəsizliyimizin qorunmasında, digər mühüm proseslərdə özünü göstərməlidir. Yoxsa insan haqları məsələsi bütün proseslərdən üst nöqtəyə qoyulursa, bu, artıq münasibətlərin digər təməllərini zədələyir. Kənardan baxan adamlara elə gəlir ki, ayrı-ayrı şəxslərin, məsələn, Xədicə İsmayıl, Leyla Yunusun azadlığına görə Avropa strukturlarının ortaya qoyduqları iradə bir faiz Qarabağ üçün yönəldilsəydi, ərəzilərimiz işğaldan azad olardı. Məsələ budur. Bir daha söyləyirəm ki, ulu öndərin imzasını qoyduğu mühüm beynəlxalq strukturdan Azərbaycanın kənar durması və yalnız təcrid olunmuş vəziyyətdə xarici siyasəti kəskin şəkildə dəyişmək niyyəti anladığım qədər belə bu dövlətdə yoxdur. Əksinə, biz çox çətinliklər hesabına bu dövlətdə regional konfiqurasiyanı dəyişəcək addımlar atmışıq. Düşünürəm ki, iqtisadi siyasətimizdə partnyor kimi Qərbi seçək, ancaq siyasi kursumuzu Asiyaya və ya başqa qitələrə döndərmiş olaq. Yəni bu niyyəti bizim üstümüze qoymasınlar. Azərbaycan dövləti bu dövr ərəzində balanslı siyasətdə ağırlıq mərkəzini Avroatlantik məkanla münasibətlərə yönəldib. Ən sonda Ukraynanı da böyük hərbi-siyasi kaosun içərisinə atıb, indi özlərinin problemlərini həll etməklə məşğuldurlarsa, o zaman bizim ölkəmiz Rusiya və İranla Qərbin hansısa strateji maraqları kontekstində nə üçün toqquşmalıdır? Ona görə də hesab edirəm ki, məsələ İlqar Məmmədovun adı ilə sayılmamalıdır.



**H**üquq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimov "Yeni Müsavat" qəzetinin suallarını cavablandırır. Hörmətli professorla budəfəki söhbətimizin əsas mövzusu Azərbaycanda hüquqi sahəsində gözlənilən islahatlarla bağlıdır. Söhbət ilk növbədə bəzi cəza növlərinin yüngülləşdirilməsi və ya ləğvindən gedir. Müsahibimiz bu və digər qəbildən suallarımızı, o cümlədən Azərbaycanda cinayətkarlara münasibətin liberallaşdırılmasına ehtiyac olub-olmaması məsələsinə aydınlıq gətirdi, bir peşəkar hüquqşünas kimi öz şərhini verdi. Müsahibəni təqdim edirik:

- Professor, yaqın Sizə də məlumdur ki, Azərbaycanın Cinayət Məcəlləsinə dəyişikliklər layihəsi hazırlanıb - hansı ki, yaxın zamanlarda parlamentin müzakirəsinə veriləcək. Gözlənilən dəyişikliklərlə bağlı Sizin fikrinizi bildirmək istərdik. Sizcə, buna ehtiyac varmı və bu dəyişikliklər hansı məqsədi güdür?

- Sizin suallara tam həcmdə cavab vermək üçün layihə ilə çox diqqətlə tanış olmaq lazımdır. Təəssüf ki, mənim belə imkanım olmayıb. Çünki sənəd hələ heç yerdə dərc olunmayıb. Oudur ki, nəinki mənim, eləcə də cinayət hüququ sahəsində bir çox alim-hüquqşünasların bu məsələ ilə bağlı mövqə bildirmək imkanımız yoxdur. Yeri gəlmişkən, hətta çoxunun gen-bol tənqid etdiyi sovet dövründə belə, qanunvericilikdə istənilən dəyişiklik həmişə alimlərin - bu sahə üzrə mütəxəssislərin müzakirə predmeti olub. Ona görə də sözügedən layihə haqda nəse öyrənmək və fikir söyləmək üçün yeganə imkan - sizin xidmətinizdən istifadə olardı ki, buna görə sizə minnətdaram. İndi isə keçək mahiyyətə.

Qəzet materiallarından bildiyim qədər, layihədə 300-ə yaxın dəyişiklik nəzərdə tutulub. Gəlin, qısa şəkildə təhlil edək: bizim 2000-ci ildən qüvvədə olan yeni CM-miz 1960-cı ildəki məcəlləni əvəzləyir. Ötən 16 ildə bu CM-ə çoxlu sayda düzəlişlər və əlavələr, qanundan istisnalar edilib. Məsələn, təkə Xüsusi hissəyə 50-dən artıq dəyişiklik olunub, 50-dən artıq maddəyə əlavələr edilib, köhnə redaktədə 3 maddə, yenisində 15 maddə çıxarılıb. Mən bunları yaddaşıma əsasən deyirəm.

Ona görə də burada hansısa xırda kənarçıxmalar ola bilər.

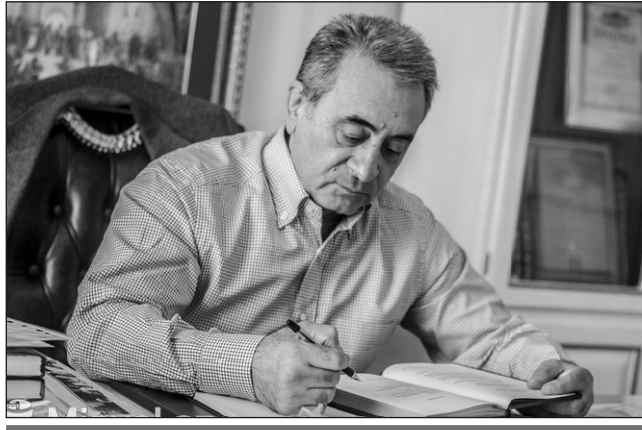
Bu zaman tendensiya da cəzaların gücləndirilməsi yolu ilə cinayət siyasətinin sərtləşməsi yönündə olub. Belə ki, 30-dan artıq maddədə ayrı-ayrı cinayətlərə görə cəzalar sərtləşdirilmişdi. Bu yerdə diqqət qanun qəbul edilərkən heç də tam aydın olmayan, məqsədsiz və mənasız məntiqə yönəlmək istərdim. Söhbət kifayət qədər çoxlu sayda cinayətlərə görə cəzanın gücləndirilməsi haqda qərar çıxarılanda bu cəzaları cəmi daha 1 il azaldıqdan məhrum etmə ilə ağırlaşdırmaqdan gedir. Buna siz 306.1; 306.2; 308.2; 311; 311.3.4 və digər maddələrə nəzər salmaqla əminlik hasil edə bilərsiniz.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, mövcud cəzalar sistemi azadlığın məhdudlaşdırılması və əmlakın müsadirə edilməsi kimi cəza növlərini nəzərdə tutmur - hərçənd onlar Məcəlləyə qüvvəyə minərkən cəzalar siyahısına daxil idi. Nəticədə biz bu gün hansısa süni şəkildə yaradılmış və elmi, kriminoloji, siyasi və istənilən başqa əsasdan tamamilə məhrum Cinayət Məcəlləsinə maliklik. İş də ondadır ki, bugünkü CM başdan-ayağa özü-özü ilə ziddiyyət təşkil edir, bütün kodlaşma qaydalarını pozur və cinayətlərin savadlı təsnifatını mümkün-süz edir, habelə indiyə qədərki naməlum anlayışlar və ifadələrdən istifadə edir, şərhlərdə elementar ardıcılığa və məntiqə məhəl qoymur və s.

- Məgər qanun, o sırada cinayət qanunu dəyişikliklərə məruz qalmamalıdır ki? Axı həyat bir yerdə durmur, cina-

# "Bizim cinayətkarlara münasibətimizi çox liberallaşdırmağımız hələ tezdir"

Professor İlham Rəhimov: "Bugünkü Cinayət Məcəlləsi özü-özü ilə ziddiyyət təşkil edir"



"Daha doğru o olar ki, Cinayət Məcəlləsi yeni redaktədə hazırlansın"

ytarkılıqla mübarizədə yeni yanaşmalar tələb edir - hansı ki, cinayət cəzası da elə buna xidmət eləməlidir...

- Doğrudur, Cinayət Məcəlləsi cinayətkarlıqla mübarizə üçün qanunverici əsasdır. Bu, sübuta ehtiyacı olmayan aksiomdur. Lakin qanunun sistemliliyi - qanunun əsas keyfiyyətlərindən biridir və bu da aksiomdur.

Öz-özlüyündə düzəlişlərin sayı və tezliyi hələ heç nə demir. Ancaq eger bir qanunla birdən-birə 300 maddəyə dəyişiklik edilirsə və bu qanunun özü bütün CM-i kəskin şəkildə sistemləşdirirsə, onda situasiya dəyişir. Bu halda sistemləşmə prosesi geridönməz, bütövlükdə məcəllə isə disbalans şə-

kil alır və məcəllə fəaliyyət gücünü itirmək həddinə yaxınlaşır. Bu isə cinayət halları ilə mübarizəyə birbaşa mənfə təsir edə bilər. Məni daha çox bir qanunla və ya layihə ilə çoxlu sayda maddələrə dəyişikliklər edilməsi narahat edir.

- Bəlkə bunca dəyişikliklərdənsə, elə yeni bir Cinayət Məcəlləsi hazırlayıb qəbul etmək daha məqbuldur?

- Yeni Cinayət Məcəlləsi o zaman lazım olur ki, sosial mühitdə mövcud məcəllənin artıq öhdəsindən gələ bilmədiyi yeni reallıqlar və ciddi təhdidlər ortaya çıxır. Eyni zamanda dövlət və hakimiyyət cinayətkarlıqla mübarizədə öz gücsüzlüyünü etiraf edir. Xoşbəxtlikdən bu

gün bizdə nə bu, nə də digəri var. Ona görə də yeni Cinayət Məcəlləsinin qəbul edilməsi, fikrimcə, müəyyən müddət üçün cinayətkarlıqla mübarizəni bütövlüklə iflic edə bilər.

İndiki situasiyada daha doğru o olar ki, Cinayət Məcəlləsi yeni redaktədə hazırlansın. Bu, heç də yeni məcəllə qəbul etmək demək deyil. Bir sözlə, CM-ə sistemlilik və ardıcılıq qaytarmaq lazımdır. Əgər mən haqqında danışdığımız yeni layihə ilə tanış olsaydım, o zaman təzə dəyişikliklərin bu vəzifənin öhdəsindən gəlib-gəlməyəcəyini söyləmək mümkün olardı.

- Gəlin, indi də layihədə nəzərdə tutulmuş və ayrı-ayrı hüquqşünaslar tərəfindən təklif olunan bəzi konkret dəyişikliklərdən danışaq. Məsələn, təklif edilir ki, terrorizmə dəstək və milli təhlükəsizliyimiz əleyhinə fikirlərə görə vətəndaşlıqdan məhrum etmə cəzası müəyyən edilsin.

- Mən sualın qoyuluşunu bir elə dəqiq anlamadım, ancaq sualın mahiyyəti mənə aydındır. Güman edirəm ki, belə bir təklif həm siyasi və hüquqi, həm də nəzəri və praktik nöqteyi-nəzərdən absurd və qeyri-ciddi görünür.

- Layihədə, həmçinin, əmlak cinayətlərinə görə cinayət cəzasından imtina da nəzərdə tutulub. Sizcə, bu doğru-  
durmu?

- Əvvəla, baxmaq lazımdır ki, bu, hansı şəkildə nəzərdə tutulub. Yalnız bundan sonra nəse demək olar. Ümumi şəkildə qeyd edə bilərəm ki, cəzanın olmadığı və ya çox aşağı olduğu xüsusi normalar hesabına oğru məmurların cinayət məsuliyyəti azad edilməsi məqsədəuyğun deyil.

- İddia olunur ki, bütövlükdə CM-ə dəyişikliklər layihəsi bir çox sanksiya və hərəkətləri kriminalizləşdirməyə məqsədi güdür.

- CM-in liberallaşdırılmasının vacibliyi haqda daim gedən qeyri-peşəkar müzakirələr zamanı bir şey yaddan çıxarılır ki, müasir şərtlərdə təkə moizə və öyüd-nəsihətlərlə cinayətkarlığın qarşısını almaq mümkün deyil. Bizim cəmiyyət, bizim mənevə inkişaf səviyyəmiz, həmçinin cinayətkarlığın vəziyyəti hələlik bizə imkan vermir ki, cinayətkarlara münasibətimizi xeyli liberallaşdıraq.

Onu da yaddan çıxarmaq olmaz ki, müasir dövrdə cəza - öz obyektiv imkanları etibarilə hələ ki cinayət hallarına qarşı ən mühüm vasitə olaraq qalır. Ona görə də ayrı-ayrı cinayət emallərinin kriminalizləşdirilməsi və cinayət emallərinə görə cəzaların liberallaşdırılması məsələsində olduqca ehtiyatlı olmaq lazımdır - xüsusən də cinayətlər ağır və xüsusilə ağır xarakterlidir.

□ Siyasət şöbəsi

# Bank rəhbərlərinin Milli Məclisə gəlməməsinin səbəbi

Əkrəm Həsənov: "Ona görə gəlmirlər ki, deməyə sözləri yoxdur"

Milli Məclisin oktyabrın 2-də keçirilən iclası maraqlı müzakirələrlə yadda qalıb. Burada önə çıxan məqamlardan biri də parlamentin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədovun bank rəhbərlərini Milli Məclisə çağırması olub.

Deputat problemlə kreditlərin həcmünün təhlükəli həddə çatdığını bildirərək bu istiqamətdə tədbir görülməsinin zəruriliyindən danışdı: "Artıq Azərbaycanda insanların banklara olan kredit borcu 2 milyard manata yaxınlaşdı. Keçən il isə bu 1,6 milyard manat idi. Bu, həddindən artıq böyük məbləğdir və Azərbaycanın maliyyə bazarına təsir edən amillərdən biridir. Bu gün banklar 28-30 faizlə insanlara kredit verir. Gəlin bank rəhbərlərini komitənin iclasına çağırıq, bizə məlumat versinlər də bu proses hara ge-

dir? Onların bu istiqamətdə fikirlərini alaq".

"Yeni Müsavat" a danışan Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Əli Məsimli hökumətin zamanında onların təkliflərinə əməl etmədiyini, nəticədə bu ağır vəziyyətin yaranmış olduğunu bildirdi: "2015-ci ilin 21 fevral ikinci şok devalvasiyasından bir gün sonra Milli Məclisin İqtisadi siyasət komitəsində Mərkəzi Bankın rəhbəri ilə maliyyə sisteminin sağlamlaşdırılması, bankların çökməsinin qarşısının alınması, dollarla

kredit borcu olan əhəlinin düşüdüğü ağır vəziyyətdən çıxarılması və sair istiqamətlərdə çox konstruktiv müzakirələrimiz oldu. O vaxt vəziyyəti yumşaltmaqdan ötrü 5 min dollara, təhlillərdən sonra bəlkə də 10 min dollara qədər olan borcların 1 dollar = 1 manat 05 qəpik məzənnə ilə qaytarılması məsələsində prinsipial razılıq nümayiş olundu. Bu istiqamətdə hesablamalar da başlanmışdı. Həmin variantı həyat keçirmək üçün 250 milyon dollar və ya o vaxtın məzənnəsi ilə 400 milyon manatın altında bir məbləğ tələb olunurdu. Amma bir müddətdən sonra hökumətin digər qurumlarının təzyiqi ilə bu məsələ ertələndi və təəssüf ki, in-



Əkrəm Həsənov

diyə qədər də qeyri-müəyyən vəziyyətdə qalmaqda davam edir".

Parlament üzvünün sözlərinə görə, hökumətin öz üzərinə düşən maliyyə yükünü ödə-

məkdən imtina etməsi həm dövlətin, həm bankların, həm də vətəndaşların ağır vəziyyətdə düşməsi ilə nəticələndi:

"Halbuki bizim deputat həmkarım Vahid Əhmədovla hazırladığımız təkliflər paketindəki "risklərin bölüşdürülməsi" prinsipi üzrə həmin təklifi həyata keçirməkdən ötrü dövlətin payına 250 milyon dolların dördüdə biri, yəni 63 milyon dollar düşürdü. Təəssüf ki, cəmi 63 milyon dollara görə bu layihə kənara qoyuldu. Bəs nəticə? Nəticə o oldu ki, bank sisteminin çöküşü sürətləndi, maliyyə sistemi ağır duruma düşdü, problemlə kreditlərin həcmi 2 dəfə artdı və təhlükəli həddə çatdı. Bundan başqa, əhəlinin banklardan asılılığı ağır vəziyyət yaratdı, banklara olan inam bərpə olunmadı, əhali və şirkətlərin bir hissəsi pullarını banklardan çəkdi, banklar əvvəlki kimi kredit verə bilmir, bütün bunlar bankların vəziyyətini daha da ağırlaşdırır və sair".

Deputat inanır ki, bank rəhbərlərinin Milli Məclisdə görüşü yalnız bir halda fayda verə bilər ki, təkə banklar yox, bütün aidiyyəti qurumlar bu məsələdə ortaq məxrəcə gəlsin. "Başqa variantda belə görüş baş tutsa belə, onun nəticəsi 2015-ci ilin 22 dekabr görüşü-

nün nəticələrindən fərqli olmayacaq" deyərək, deputat bildirib.

İqtisadçı ekspert, hüquqşünas Əkrəm Həsənov isə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, bank rəhbərləri bu xalqa xidmət edərsə, xalqın seçdiyi parlamentə də hörmətə yanaşmalı və çağırışa cavab verməlidirlər: "Ümumən əlbəttə ki, heç kəsi zorla Milli Məclisə gətirdirmək olmaz. Amma hər bir vətəndaş üçün dövlət başçısının və ya Milli Məclisin çağırışı ilə qarşısına çıxmaq mənevə borcudur. Onların hüzuruna çıxmayan bir növ xalqa qarşı saymamazlıq edir və ya həmin dövlət orqanlarının düzgün seçilməsinə şübhə edir. Oudur ki, qoy indi bizim bankirlər desinlər: Milli Məclisin xalq tərəfindən seçilməsinə şübhə edirlər, yoxsa bilib-bilə xalqa qarşı saymamazlıq? Digər tərəfdən isə bank rəhbərləri ona görə gəlmir ki, deməyə sözləri yoxdur. Yanlış, xalq və dövlət əleyhinə olan yolla gətdiklərini bilirlər. İndiyədək hansı ittihama normal cavab veriblər ki, indi də durub Milli Məclisin qarşısına çıxıb suallara cavab versinlər. Yəni burada hansısa dövlət məmuruna arxalanaraq nümayiş etdirilən hansısa cəsarətdən söhbət gətmir. Əksinə, cəsarətləri çatmır".

□ Nərgiz LİFTİYEVA



**P**rezident İlham Əliyev Qobustanda rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşündə gələn ilin iqtisadi vəziyyəti ilə bağlı pozitiv fikirlər səsləndirib. Ölkə başçısı bildirib ki, 2018 sürətli iqtisadi inkişaf ili olacaq: "İqtisadi sahədə əldə etdiyimiz nailiyyətlər həm bizim statistik göstəricilərdə, eyni zamanda mötəbər beynəlxalq iqtisadi qurumların hesabatlarında da öz əksini tapır". İ.Əliyev onu da qeyd edib ki, bu il neftin qiymətinin aşağı düşməsinə baxmayaraq, valyuta ehtiyatlarımızı artırmağa bilməmişik: "Bu, onu deyir ki, biz hətta çətin illərdə də düzgün siyasət apararaq nəinki ehtiyatlarımızı xərcləməmişik, əksinə, biz əlavə pul qazanmışıq. Bu pul ölkəmizin, xalqımızın maraqlarına xidmət göstərir. Bu pulla biz məktəblər, xəstəxanalar tikirik, yollar, su xətləri çəkirik, ölkəmizin müdafiə qüdrətini gücləndiririk".

Ölkə başçısının çıxışını təhlil edən **səbiq maliyyə naziri, iqtisadçı ekspert Fikrət Yusifov** bildirdi ki, son iki ildə iqtisadi inkişafın yeni mərhələsinin əsası qoyulub. Lakin bu inkişafın davamlılığının təmin edilməsi üçün bank sisteminin işlək vəziyyətə qaytmasına ehtiyac var ki, bunun üçün də islahatların aparılması şərtidir.

Ekspertin sözlərinə görə, beynəlxalq iqtisadi proseslər Azərbaycanı nə qədər təsir etsə də, hökumət iqtisadi inkişaf yolunun əsasını qoymağa nail oldu: "Dünya bazarlarında neftin qiymətlərinin kəskin şəkildə aşağı düşməsinə Azərbaycan hökumətinin genişmiqyaslı iqtisadi islahatlarla cavab verməsi yaranmış vəziyyətdə ən doğru seçim idi. 2015-ci ilin sonlarından başlayaraq iqtisadi inkişafın yeni mərhələsinə formalaşdırmağa köklənmiş bu islahatlar yolu qısa bir zaman

kəsiyində qeyri-neft sektorunda əsaslı dəyişikliklərə yol açdı. Artıq islahatların nəticəsi real sektorun bir çox sahələrində özünü büruzə verməyə başlayıb. Məsələn, ümumi iqtisadiyyatda hələlik yüksək nəticələr qeydə alınmasa da, Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektorunun əsasını təşkil edən qeyri-neft sahəsində cari ilin səkkiz ayı ərzində 4,3% artım əldə edilib. Aqrar sektorda da buna uyğun nəticələr var və ilin yekunları üzrə bu göstəricilərin daha yüksək olacağı gözlənilir".

**Səbiq nazirin sözlərinə görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün müəyyən edilən islahatlar yolu yaxın və orta perspektivdə onun sürətlə inkişaf etməsinə yaxşı zəmin yaratdı:** "Hökumətin tutduğu bu yol beynəlxalq maliyyə və iqtisadi mərkəzlərin və reyting agentliklərinin diqqətindən yayınmadı. Elə bu səbəb-



## Səbiq nazir prezidentin çıxışını dəyərləndirdi

**Fikrət Yusifov: "Azərbaycan dünyanın hər 4 ölkəsindən 3-nü üstələməyi bacarıb"**

dəndir ki, son bir neçə il ərzində Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki iqtisadi nüfuzu artır və möhkəmlənir. Son illər ərzində aparılan iqtisadi islahatların ölkədə azad sahibkarlığın inkişafına açdığı meydana, həm xarici və həm də yerli investorların böyük marağına səbəb olub. Bu gün hər bir investor ictimai-siyasi sabitliyin mövcud olduğu və investisiya mühitinin maksimum əlverişli olduğu Azərbaycana vəsait yatırmaqda maksimum maraqlıdır. Bu gün Azərbaycanın Dünya İqtisadi Forumunun "2017-2018

Global Rəqabətlik Hesabatı" indeksi reytingində bir sıra ölkələri qabaqlayaraq 35-ci yerdə qərarlaşması aparılan iqtisadi islahatların məntiqi nəticəsidir. Bu göstəriciyə görə, Azərbaycan dünyanın hər 4 ölkəsindən 3-nü üstələməyi bacarıb. Hətta G20-yə daxil olan İtaliya, Rusiya, İndoneziya, Hindistan, Türkiyə, Cənubi Afrika Respublikası kimi nəhəng ölkələr də iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyəti indeksinə görə Azərbaycandan geridə qalır. Azərbaycan rə-

**səsləndirilən fikirlərdir:** "Bu gün Azərbaycan hökumətinin apardığı iqtisadi islahatların qarşısında dayanan ən böyük maneə ölkənin bank sistemindeki acınacaqlı vəziyyətdir. Ona görə də bu gün hökumətin və Mərkəzi Bankın ən ümdə vəzifələrindən biri qısa zaman ərzində ölkənin bank sektorunun yenidən qurulmasına aparılan sürətli islahatlar keçirməkdir. İndi bütün iş adamları, sahibkarlar bank sisteminin onlara üz tutacağı gününü gözləyir. Bu islahatlar nəticə etibarilə ümumi iqtisadi inkişafımız üçün hava və su qədrə lazımlı olan iqtisadiyyatın pul təminatına yol açmalıdır. Bunun alternativi yoxdur. Bu gün Azərbaycanda iqtisadiyyatın pul təminatı 15% ətrafındadır. Bu göstərici inkişaf etmiş ölkələrdə 100, 150 və bəzən 200%-i ötür. Rusiya və Qazaxıstan kimi bizimlə eyni məkanında olan neft ölkələrində isə bu göstərici 50 faiz ətrafındadır. Lakin həmin ölkələrdəki bir çox rəsmilər belə bunun çox az olduğunu təkidlə qeyd edib, tənqid atəşinə tuturlar. İqtisadi inkişafın sürətlənməsi ölkənin maliyyə imkanlarının da genişlənməsi demək olacaqdır. İlk məlumatlara görə, gələn ilin dövlət büdcəsinin həcmi də cari ildəkindən artıq gözlənilir. Belə olan halda əmək haqlarını və təqaüdləri artırmaq imkanları yarana biləcək".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ**

# Rəsul Quliyevin seçkiyə qatılması ilə bağlı şok açıqlamalar

"Rəsul Quliyevin hakimiyyətə gəlməsi üçün İvanışvilinin və Poroşenkonun kapitalından çox kapitalı ortaya qoya biləcək adamlar var"

**M**illi Məclisin səbiq sədri, 21 ildir ABŞ-da mühacirətdə yaşayan Rəsul Quliyev gələn il Azərbaycana qayıtmaq və 2018-ci il prezident seçkilərində iştirak etmək niyyətində olduğunu açıqlayıb. Bu barədə azpolitika.info Rəsul Quliyevin müsahibəsinə istinadən məlumat verib. Müsahibəsində R.Quliyev "Azərbaycana nə vaxt gəlməyi düşünürsünüz?" sualına cavabında deyib: "Bu hadisənin baş verməsi həm də hökumətin mənim gəlməyimin nə qədər vacib olmasını anlamasından keçir. Ümid edək ki, Azərbaycana dönməyim 2018-də baş tutacaq. Seçkilərə qatılacağam".

**ADP sədri Sərdar Cəlalov** "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında bildirdi ki, əgər Rəsul Quliyev vətəne gəlişini hakimiyyətlə danışıqlarla həyata keçirəcəksə və seçkiyə qatılacaqsa, bu, hakimiyyətin iradəsinə uyğun gəliş və seçkidə iştirak olacaq. Bu variant Rəsul Quliyevin formal olaraq seçkiyə qatılması və formal olaraq alternativlik yaratması olardı.



Əks halda, hakimiyyətin iradəsinə zidd Rəsul Quliyevin Azərbaycana gəlmək şansı yoxdur: "Özünün açıqlamasından da görünür ki, o, hökumətin razılığı olmadan vətəne gəlməyəcək".

**S.Cəlalovun sözlərinə görə, Rəsul Quliyev Azərbaycanda olmadan da seçkidə namizədliyini verə bilər:** "Rəsul Quliyev ADP-nin sədri olarkən ABŞ-da yaşasa da biz bir neçə

dəfə onun deputatlığa namizədliyini irəli sürmüşük, namizədliyi qeydə alınıb və hətta 2005-ci il parlament seçkilərində Xətai rayonunda seçki dairələrinin birində qalib gəlmişdi. Onun qələbəsi tanınmadı və biz bu məsələni Avropa Məhkəməsinə qədər apardıq, sübut elədik ki, qalib gəlib. Yəni Rəsul müəllim özü Azərbaycana gəlmədən də onun namizədliyinin verilməsi ilə bağlı iş-

lər aparıla bilər".

**ADP sədri qeyd etdi ki, Rəsul Quliyev hakimiyyətin razılığı ilə yox, ölkə konstitusiyasına uyğun olaraq beynəlxalq ictimaiyyətin dəstəyi altında Azərbaycana gələrsə, ölkədə ictimai-siyasi həyatda köklü dəyişikliklər baş verə bilər. Bu da Rəsul Quliyevin şəxsiyyəti ilə bağlı deyil:** "Xalq Azərbaycanda yaşayan müxalif liderlərin cəhdlərinə reaksiya vermir. Rəsul müəllim camaatın gözü qarşısında deyil, xaricdə yaşayır, onun haqqında real və qeyri-real müxtəlif rəylər var. Bu baxımdan, o, cəmiyyət üçün yeni lider kimi meydana çıxa bilər. Təbii ki, ciddi şəkildə beynəlxalq dəstək alacağı halda, Azərbaycandakı siyasi proseslərdə fundamental dəyişikliklərə nail ola bilər. Biz Ukraynanın və Gürcüstanın hakimiyyət dəyişikliyi ssenarisinə baxsaq, açıq-aydın görəyik zəngin adam faktoru önə çıxıb. Azərbaycanda da əgər beynəlxalq güclərin dəstəyi ilə dəyişiklik ssenarisinə olarsa, hakimiyyətə demokratik qüvvələrin içindən bir liderin yox, kapitalla malik bir şəxsin gətirilməsi gözləniləndir. Rəsul Quliyevin bu baxımdan müəyyən qədər potensialı var. Rəsul Quliyevin şəxsin özünün İvanışvili və Poroşenko qədər kapitalı olmasa da, dediyim ssenari olarsa, böyük kapitalı təşkil edə bilər. Mən yaxşı bilərəm ki, Rəsul

Quliyevin hakimiyyətə gəlməsi üçün İvanışvilinin və Poroşenkonun kapitalından çox kapitalı ortaya qoya biləcək adamlar var. Bu baxımdan, Rəsul Quliyev prosesdə lazım olan vəsaiti təşkil eləyə bilər.

ABŞ fazalı demokratiya siyasəti həyata keçirir. Bu siyasət ölkələrdə rejim dəyişikliklərini aralıq rejimlər qurmağı nəzərdə tutur. Aralıq rejimlər klassik demokratik rejimdir, nə də klassik avtoritar rejimdir. Şərt budur ki, hakimiyyətdə olan güclərlə müxalifətdə olan güclərin ittiəfaqları olsun. Yeni demokratik qüvvələrin loyal qanadı ilə hakimiyyətin nisbətən loyal təmsilçilərindən ibarət ittiəfaq qurulur. Keçid dövrünün komandası onlar olur. Bu baxımdan da yanaşsaq, Azərbaycanda dəyişiklik olarsa, həmin ssenari tətbiq oluna bilər. Müxalifətdə olan loyal qüvvələr arasında isə Rəsul Quliyev də var. Rəsul Quliyev milli azadlıq hərəkatından çıxan və hakimiyyətə qarşı radikal mövqedə duran qüvvələrdən fərqli olaraq zaman-zaman iqtidara loyal münasibət nümayiş etdirir, bəyanatlarında, müsahibələrində hakimiyyətə yönəlik müsbət mesajlar ünvanlayır. Bu baxımdan, elə vəziyyət yaranarsa, Rəsul Quliyev hakimiyyətlə ittiəfaq razılaşması əldə edə bilər-seçkidə hakimiyyətin namizədi birinci, Rəsul Quliyev ikinci olsun variantından söhbət gedir. Bu variant baş tutarsa, ölkədə keçid üçün çox effektiv variant olar. Təbii ki, danışmaq, ideya vermək asandır, amma onu həyata keçirmək vacibdir".

**S.Cəlalov vurğuladı ki, burada təkə Rəsul Quliyevin şəxsi iradəsi rol oynamır, beynəlxalq ictimaiyyətin, xalqın iradəsi önəmli rol oynayır. Həm bu məsələlərdən, həm də iqtidarın özünün dəyişikliklərə nə cür reaksiya verməsindən çox şey asılıdır:** "Beynəlxalq ictimaiyyətin çox ciddi şəkildə iştirakı olmadan heç bir ciddi dəyişiklik prosesi uğurla yekunlaşa bilmir. Azərbaycan müxalifəti olaraq biz indiyə qədər apardığımız mübarizədə, heç bir seçkidə yanımızda beynəlxalq ictimaiyyəti, Qərbin nümayəndələrini görməmişik. Ukraynada isə ABŞ dövlət katibinin müavini meydana yemək paylayırdı. Bu dəstəyin yarısı indiyədək Azərbaycan müxalifətinə verilsəydi Azərbaycan tamamilə başqa istiqamətdə inkişaf etmişdi. Eynilə Rəsul Quliyevə də nə zaman da qeyd etdiyim formalarda dəstək olmayacaqsə, gəliş və hansısa dəyişiklik edə bilməsi mümkün deyil.

Rəsul Quliyev kifayət qədər zəifləyib. ADP-nin sədri olan vaxtlarda Rəsul Quliyevin gücü Azərbaycanda aparıcı güc idi. O dövrdə Rəsul müəllimin gücü, potensialı indikindən yüz dəfələrlə artıq idi. O vaxt əldə etdiyimiz dəstək də indikindən artıq idi. Amma indi dünyada şərtlər dəyişib. Yəni bu gün Rəsul Quliyev əvvəlki gücündə deyilsə, bu o demək deyil ki, indi dediyi ideyanı həyata keçirə bilməz. Hər an hansısa ssenarilər işə salına bilər və bu zaman Rəsul Quliyev də həlledici əhəmiyyət daşıyanlardan ola bilər".

□ **Etibar SEYİDAĞA**



“Yağın qiyməti niyə 18 manata qalxıb? İnsanları bu qədər sıxmaq olmaz axı...” Bu sözləri Milli Məclisin oktyabrın 2-də keçirilən iclasında deputat Çingiz Qəni-zadə deyib.

Bazarlardakı bahalaşma ilə bağlı çıxış edən deputat bunun dövlət tərəfindən nəzarətə alınmasının vacibliyini vurğulayıb: “Seçicilər mənə sual verirlər ki, niyə ölkədə istehsal olunan malların qiyməti bəzən xaricdə gətirilənlərin qiymətindən bahadır? Mən buna cavab tapa bilmirəm. Həmçinin mənə deyirlər ki, nəyə görə yağın kiloqramı 18 manata çatıb?”

Axı aztəminatlı ailələr bundan yararlı bilmirlər. Əziyyət çəkirlər. Əgər 7-8 ay əvvəl yağın kilosu 10 manat idisə, indi 18 manata çatıb. Dünən mən mağazaya girdim və bəzi yağların qiymətinin 18 manat olduğunu gördüm. Bu, problemdir. İnsanları sıxmaq olmaz axı. Əgər kimsə pul qazanmaq istəyirsə, bunu halal yolla etsin. İnsanları narazi salmaq lazım deyil. Eyni zamanda etin də qiyməti qalxıb. Mən İqtisadiyyat Nazirliyinə və Nazirlər Kabinetinin müvafiq qurumlarına müraciət edərdim ki, bu məsələyə baxsınlar. Axı bizdə Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti var. Onlar bu qiymətlərə nəzarət etsin. Qiymətlər tənzimlənsin. Xahiş edirəm, müvafiq qurumlar bunu nəzərə alsınlar”.

Qeyd edək ki, bu məsələ bir müddət öncə “Yeni Müsavat”da da qaldırılmışdı.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli bildirmişdi ki, kərə yağının bahalaşmasının səbəbi dünya bazarında kərə yağı-

nın qiymətinin qalxmasıdır. Avropa bazarlarında kərə yağının qiyməti 20-25 faiz qalxıb. Ancaq maraqlısı odur ki, kərə yağının qiymətinə görə Azərbaycanla Gürcüstan arasında 40-45 faiz fərq var. Bu artıq sual doğurur ki, məsafə təxminən eynidirsə, qiymət niyə fərqlidir?

Bu dəfə biz məhz ikinci sualın cavabını axtarmağa çalışdıq. Azərbaycanda qiymətin bu qədər baha olmasının səbəb nədir? Burada monopoliya amili varmı?

Əvvəlcə yağın son qiymətini öyrənmək üçün marketlərə baş çəkdik. Qeyd edək ki, “Westgold” və “Ancor” kərə yağlarının 1 kiloqramı 17.50 AZN, “French Cow” Fransa yağının kiloqramı 18.30 AZN, “President” yağı 18.50, “Pınar” kərə yağı isə 24.35 AZN-ə satılır.

Kərə yağları ilə yanaşı, yemək yağlarının və duru yağların da qiymətində 5-10 faizlik artım müşahidə olunur.

**İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki,**

# Monopolistlərin işi “yağ kimi gedir”

## yağın qiyməti 18 manat oldu

**İqtisadçı ekspert: “Ölkəyə yağı yalnız bir-iki şirkət gətirə bilər”**



**bahalaşmanın əsas səbəbi gömrük rüsumlarının və vergi dərəcələrinin yüksək olması, o cümlədən monopoliyanın güclü olmasıdır:** “İdخال mallarının tənzimlənməsi üçün dövlətin əlində çoxlu imkanlar var. Gürcüstanda gömrük rüsumu və vergi dərəcələri ilə Azərbaycandakı gömrük və vergi dərəcələri arasındakı fərq də qiymətlərə təsir edir. Əgər hökumət öz əhalisini öz daxili istehsalı hesabına müəyyən ərzaq

məhsulu ilə təmin edə bilmirsə, bunun üçün imkanlar, daxili resursları yoxdursa, gömrük rüsumları və vergi dərəcələrini azaltmaq yolu ilə qiymətlərə təsir edə bilər. Əgər Azərbaycanda istehsal olunan yağ əhalinin tələbatlarını ödəyə bilmirsə, o zaman nəyə görə gömrükdə bu məhsula görə rüsum ödənilməlidir? Bu da qiymətin üzərinə təqribən 35 faiz əlavə xərcin gəlməsinə səbəb olur. Qiymətlərin tənzimlə-

məsi üçün dövlətin edə biləcəyi çox şey var”.

**Ekspertin sözlərinə görə, dövlətin növbəti addımı bu sahədə ciddi rəqabətin yaradılması olmalıdır:** “Əgər araşdırma aparsaq görərik ki, Azərbaycana kərə yağını gətirən bir-iki şirkət var. Başqa fiziki və hüquqi şəxslərin Azərbaycana yağ gətirməsinə ciddi maneələr var. Bu da inhisarçılığa yol açan əsas səbəblərdən biridir. Sərhədyanı zonalarda yaşayan əhali belə öz ehtiyaclarını ödəmək üçün qonşu Gürcüstandan və Rusiyadan yağ gətirə bilər, bunun həcmi ilə bağlı da müəyyən məhdudiyyətlər qoyulur. Bir qutudan artıq yağ gömrükdən keçirməyə qoyunmurlar. Yeri gəlmişkən, Rusiyada da kərə yağı Azərbaycandan daha ucuz satılır. Əgər insan yağı satış məqsədi ilə gətirmirsə, niyə bu cür məhdudiyyətlər olmalıdır? Həm gömrük, həm də vergi

sisteminə müəyyən dəyişikliklər etməklə ciddi rəqabətli mühitin yaradılması üçün şərait yaratmaqla dövlət ədalətli hakim rolunu oynaya bilər. Bu baş verməyəcək deyərək, inhisarçılıq meyilləri yaranır. Əgər gömrükdə bir iş adamına yaşıl koridor, digərinə isə maneələr yaradılırsa, inhisarçılığın kökü oradan başlayır. Bu da qiymətlərin artmasına səbəb olur. Yağla bağlı məsələ bununla əlaqəlidir. Lojistik olaraq Gürcüstanla Azərbaycana Yeni Zelandiyadan, Avstraliyadan gətirilən yağın dəyəri eyni olmalıdır. Çox ciddi bir məsafə fərqi yoxdur. Amma qiymətlər bu qədər ciddi şəkildə fərqlənirsə, bu, vergi və gömrük siyasəti ilə, inhisarçılığın Gürcüstanda olmaması, Azərbaycanda isə uzun illərdir bir belə kimi iqtisadiyyatı sıxmasından irəli gəlir”.

□ **Nərgiz LİFTİYEV**  
Foto müəllifidir

# “MTN işi” Eldar Mahmudov üçün sürprizlə yekunlaşa bilər

**İlham İsmayil: “Onu qoruyan əl, yenə də qoruyacaq”**

“MTN işi” ilə bağlı məhkəmələrin yekunlaşdığı bir zamanda keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov öz adamları tərəfindən sıxılır. Belə ki, MTN generalı, nazirliyin Antiterror Mərkəzinin rəisi olmuş Elçin Quliyevin məhkəməsində Eldar Mahmudovun məhkəməyə çağırılması məsələsi yenidən qaldırılıb.

Oktyabrın 2-də Bakı Hərbi Məhkəməsində həbsdə olan generalın işinə baxılarkən iş üzrə zərərçəkmiş, vaxtilə MTN əməkdaşları tərəfindən qanunsuz silah saxlama ittihamı ilə həbs olunan Mətləb Mustafayev sabiq nazirin dindirilməsi haqda vəsatət qaldırıb.

MTN əməkdaşlarının onu şərələdiyini, evində silah olmadığını deyən Mustafayev Eldar Mahmudovu məhkəmə önündə görmək istəməsinə isə belə əsaslandırılıb: **“Cinayət işinin materiallarındakı ifadələrdə, o cümlədən İlqar Əliyevin ifadəsində var ki, digər zərərçəkmiş Maqsum Mahmudovdan alınmış 120 min nazirin göstərişi verdiyi**

**pay üzrə bölünüb. Elçin Quliyev öz də ifadəsində deyib ki, MTN-ə çağırılan şəxslərlə bağlı göstəriş Eldar Mahmudovdan gəlib. Ona görə də Eldar Mahmudov bura gəlməli, deyilən məsələlərə aydınlıq gətirməlidir”.**

Məhkəmə prosesinə sədrlik edən Elbəy Allahverdiyev deyib ki, Eldar Mahmudovla bağlı vəsatətə növbəti iclasda baxılacaq.

Təqsirləndirilən general isə Eldar Mahmudovun daxili telefonla ona zəng edərək, Mətləb Mustafayev və bacısının evində silah olması haqda məlumat verdiyini deyib. Elçin Quliyev həmin əməliyyat məlumatının surətinin məh-



**Eldar Mahmudov**

kəməyə təqdim olunmasını istəyib.

Hakim bu vəsatətə də növbəti məhkəmə iclasında baxılacağı deyib.

Xatırladaq ki, hələ Eldar Mahmudov vəzifədən azad edildiyi ərzədə onun tezliklə həbs olunacağı ilə bağlı fikirlər səsləndirilirdi. Artıq onun vəzifəsindən azad edilməsindən 2 il vaxt keçib. Bu müddət ərzində “MTN işi” üzrə Bakı

Hərbi Məhkəməsində 20-yə yaxın sabiq MTN-çi mühakimə olunur. Tutulanların demək olar ki, hər biri vaxtilə Eldar Mahmudovun yaxın ətrafına daxil olan, onun komandasının üzvləri olaraq MTN-də yüksək postlar tutmuş, onun təqdimatı ilə general rütbəsinə qədər yüksəlmiş şəxslərdir. Eldar Mahmudov isə onların arasında deyil. İddialar var ki, “MTN işi” üzrə

məhkəmə prosesinin sonlarına doğru Eldar Mahmudovun da məhkəmə zalına çıxarılması və həbs edilməsi mümkündür. Bunun üçün isə digər sabiq MTN-çilərin istintaq işləri yekunlaşmalıdır.

**“Yeni Müsavat”-a mövzu ilə bağlı danışan təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayil bildirib ki, əgər məsələ tam olaraq hüquqi müstəvidə aparılırsa, Mahmudov çoxdan həbs edilməli idi:** “Düşünürəm ki, “MTN işi” üzrə məhkəmə proseslərinin yekunlaşması Eldar Mahmudovun həbsini yaxınlaşdırır. Neçə ki, proses bu cür davam edir, Eldar Mahmudov həbs edilməyəcək. Əgər məsələ hüquqi müstəvidə olsaydı, Eldar Mahmudov elə başından bəri həm məhkəməyə, həm də cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalı idi. Sadəcə olaraq, bu proses yazılmamış qanunlarla idarə olunduğu üçün məhkəməsi gedən ən sonuncu MTN işçisi belə həbs olunarsa, yenə Eldar Mahmudov məhkəməyə çağırılmayacaq. Çünki məhkəmə qeyd etdiyim kimi, hüquqi müstəvidə həll olunmur. İndiyə qədər onu qoruyan əl yenə qoruyacaq. Burada əlavə nəse düşünməyə ehtiyac yoxdur. Hadisələrin fərqli məcrada dəyişəcəyi isə gözlənilir. Çünki hiss

olunur ki, şərtlər əvvəlcədən bu cür olub”.

Onu da qeyd edək ki, Eldar Mahmudovdan başqa onun müavinləri Əli Şəfiyev və Hilal Əsədovun aqibəti bəlli deyil. MTN-dəki məlum əməliyyatlardan sonra Hilal Əsədovun saxlanması haqda xəbərlər dolaşsa da, sonradan bu məlumatlar təsdiqi-ni tapmadı. Əli Şəfiyevin barəsində isə ictimaiyyətə gəniş məlumat verilməyib. Bili-nən odur ki, MTN ləğv olunan-dan sonra bazasında yaradılan Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətində fəaliyyətini davam etdirib.

Ə.Şəfiyev E.Mahmudovun dövründə milli təhlükəsizlik nazirinin müavini olub. O, Eldar Mahmudovun əmisi qızının həyat yoldaşdır. Eldar Mahmudovun nazirliyi dövründə polkovnik-leytenantdan general leytenant rütbəsinə qalxıb, müavin təyin olunub.

Ekspert İlham İsmayil bildirib ki, Mahmudovun müavinlərinə qarşı da eyni proses davam edir. Qəti şəkildə Hilal Əsədovla bağlı fikir söyləyə bilmərəm. Ancaq ən azı bilərəm ki, Eldar Mahmudov heç bir cinayət məsuliyyətinə, məhkəməyə cəlb olunmayacaq. Səbəbi də yuxarıda qeyd etdim”.

□ **ƏLİ RAİS**





## Oktyabrın dördü

**Zamin HACI**  
 zaminhaci@gmail.com

**K**üçədə sorğu keçirib "Bu gün tariximizdə nə olmuşdur" soruşsan hər 100 nəfərdən 105-i (MSK-nın səsvermələrində bəzən belə faizlər alınır, təəccübün yeri yoxdur) "Bilmirəm" cavabını verəcəkdir. Hətta bu günü hansısa rayonumuzun işğal tarixi, ya da bir faciə günümüz sayacağılar. Axı bizdə insanları başqa temalarda danışdırmaq dövlət səviyyəsində qadağandır. Kamera və mikrofonu tuş gələn adamdan ancaq "Filan rayon haçan alınb" sualı soruşulur. Bilməyəndə şivən qopur, səhv biləndə tragikomediya. Başlayırlar yazığı olə salmağa. Bir dəfə hansısa uşaq bu tip sorğuya "Məşqə gecikərəm, sonra cavab verərəm" demişdi, hoydu-hoyduya götürdülər. Halbuki uşağın cavabı bütün mümkün cavab varaintları arasında ən yaxşısı, üstelik, ən düzgünü idi. Çünki ərazisini on illərlə işğalda qoyan millətin bir uşaqdan o işğalın tarixini soruşmaq kimi haqqı qalmır.

Sözğelişi, sevindirici haldır ki, deputatlarımız Qarabağı unutmur, daim təbliğ edirlər. Bugünlərdə Mətbuat Şurasının sədri, deputat Əflatun Amaşov Cocuq Mərcanlı kəndinə səfərdən qayıtmışdır. Əflatun müəllim deyir ki, Cocuq Mərcanlı vətənimizin mərkəzidir. Deyir düzgün ölçülsə hətta planetin də mərkəzi Cəbrayılın bu kəndinə düşəcəkdir. Niyə də olmasın? Bizim AMEA-nın elmi işçisi Əkrəm müəllim Həsənov yoldaş 4-5 il qabaq elmi araşdırmalar aparıb Yer in yastı olması qənaətinə gəlmişdi. Həqiqətən, görürsən ölkəmizdən çıxıb xaricə gedən xeyli adam yoxa çıxır. Bəlkə də onlar Yer in qırağından kəlləmayallaq olub uçuruma yığılırlar. Bu temada şair Ramiz Rövşənin yaxşı mısrası var:

**"Orda, bu dünyanın lap qırağında,  
 Bir nəhəng boşluğun lap qabağında  
 Oturub dincimi alaram bir az.  
 Boşluğa sallaram ayaqlarımı,  
 Uşaqtək yellərəm ayaqlarımı,  
 Uşaqtək sevincək olaram bir az".**

Molla Nəsrəddin də Yer in mərkəzi haradır soruşan lotuya "Bax buradır" deyər ayağının ucunu göstərmiş, şübhələrə cavab olaraq isə "İnanmırsansa ölç" söyləmişdi. Əkrəm müəllimin, o cümlədən Əflatun müəllimin haqlı elmi-mənəvi, geopolitik-kosmik qənaətlərinə planetin başqa nöqtələrindən də reaksiyalar gəlir. 3 gün qabaq Amerikada bir reper Yer in küre olmasına şübhələrini bildirmişdi, hətta NASA astronomları, o cümlədən Aya ikinci ayaq basmış Bazz Oldrin qaçaqa yazdılar, lakin şübhəsini dağıda bilmədilər. Ümid edək bizim "Azerspeys" peykimiz uçuşunu başa vuranda onun bir qırığı bu sarsaq reperin təpəsinə düşsün, planetin canı dincəlsin.

Hara gəldik çıxdıq... Qarışıq zamanədir, nə edəsən. Hətta bir də baxırsan Nikaraqua Azərbaycanda inqilab eləmək istəyir. Adamı aparırlar xəstəxanaya, müalicə üçün, lakin o, özünü yuxarı qatdan küçyə atıb öldürür. Yay qurtarır, payız əvəzinə qış gəlir. Payızı amerikalılar oğurlayıb aparırlar, hamısı bizim pisliyimizi istəyir, axı bizdə nə qədər pis olsa, onlarda o qədər yaxşıdır. Özü də bunlar zarafat deyil, məşhur ekoloq alimlərimizdən Telman müəllim Zeynalovun fikirləridir, özüm oxumuşdum. Deyirdi hava silahı, meteoroloji müharibələr vardır. Yankilər istəsələr bizdə çoxlu yağış olar. 4-cü mikrorayon suda batar, 5-ci kolon ruhlanar, rəngli inqilaba tuş gələrik. Baba dərviş kimi adamdır, mən ona inanıram. Dünən mən evdə pəncərəni bir az açıq qoydum, isti çölə vurdu, gördüm evin qabağında gilə ağacı çiçək açdı. Oktyabr ayında ey! (Buradan bütün oktyabrda çiçəkləyən giləslərə salam göndərirəm). Dünyada elə alimlər var ki, hətta qaz buraxsalar atmosferdə global istiləşmə olar.

Əlqərəz, bu gün 4 oktyabrdir. 23 il qabaq bizdə bu gün nəse olmuşdu, uzun illər səs-küyü efirdən-zaddan yığışmadı. İndi isə heç kim xatırlamır. Elə mənəm də yadımdan çıxıb. Ax unutqan millət...

# ABŞ bölgənin üç nəhəng dövlətini birləşdirir

Bu gün Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın İran səfəri başlayır. Xəbər verildiyi kimi, səfərdən bir neçə gün qabaq Türkiyə ordusunun Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Hulusi Akar Tehrandə olub və iranlı həmkarı, general-leytenant Məhəmməd Baqiri ilə müzakirələr aparıb. Bu da şəksiz ki, Ərdoğanın bugünkü ziyarətinin siyasi sanbalına dəlalət edən olaylardır.

Hər iki səfərdə əsas mövzunun Şimali İraqda sentyabrın 25-də keçirilən referendum, iki ölkə arasında əməkdaşlıq, hərbi əlaqələr, sərhəd təhlükəsizliyi, qaçaqmalçılıqla mübarizə, Suriya böhranı və digər regional problemlərin olduğu deyilir.

Xatırladaq ki, təxminən iki ay əvvəl general M.Baqiri Türkiyədə olmuş və Ərdoğan tərəfindən də qəbul edilmişdi. Şübhə yox ki, Türkiyə prezidentinin İran səfərində əsas müzakirə predmeti də bölgədəki kürd separatizmi ilə bağlı təhlükələr və onların önəlməsi yolları, regional təhlükəsizlik problemləri olacaq.

Diqqətçəkici məqamlardan biri də Ərdoğanın kritik İran səfərinin onun Rusiya lideri Vladimir Putinlə görüşündən cəmi bir həftə sonraya təsadüf etməsidir. Rusiya mediası Putinin səfəri ilə bağlı yazmışdı ki, Kreml başçısı Ankarada Ərdoğanla "saat əqrəblərini tutuşdurub". Bu mənada qaradaş ölkə başçısının İran prezidenti ilə də "saatları yoxlamaq" üçün yaxşı bir fürsətin yetişdiyini söyləmək mümkündür. Hər halda, V.Putinlə 1.5 saatlıq görüşdə Türkiyə rəhbəri yəqin ki, rusiyalı həmkarının "İraq Kürdistanı" məsələsində də mövqeyini dəqiqləşdirib. Demək, İranla bu mövzunun müzakirəsinin nəticə baxımından daha məhsuldar olması gözləniləndir.

Bütövlükdə son vaxtlar bölgədə Türkiyə-Rusiya-İran geosiyasi üçbucağının əhəmiyyətli dərəcədə özünü büruzə verdiyini söyləmək olar. Doğrudur, söhbət daha çox Suriya böhranının həlli məsələsində üçlü formatda əməkdaşlıqdan gedir. Ancaq o da bir gerçəkdir ki, bir böhranlı məsələdə özünü doğruldan əməkdaşlıq formatı digər regional problemlərlə bağlı da uğurlu şəkildə sınaqdan keçə bilər. Hərçənd, Ankar, Moskva və Tehranın bölgədəki maraqlarının tam üst-üstə düşdüyünü söyləmək də düzgün olmazdı. Bu da təbii.

Türkiyə-Rusiya əlaqələrinin isə əlverişli son bir ildə xeyli inkişaf etdiyini qeyd etməmək olmur. Moskva və Ankar hətta hərbi və hərbi-texniki sahədə axır bir ildə xeyli qabağa gedərək, ikitərəfli əlaqələri NATO-nun belə qibte edəcəyi səviyyəyə çatdırıb. S-400 sistemləri ilə bağlı anlaşma bu qəbildəndir. İqtisadi-ticarət, energetik, humanitar sahələrdə əlaqələrin inkişafı da öz yerində.

Bu isə ən əvvəl Qərbin, ABŞ-in ağır sanksiyaları altında olan Moskvaya lazımdır. Başqa sözlə, Qərbin regional supergüc kimi qaradaş ölkəyə münasibətdə axır bir neçə ildə yürütdüyü səbatsız siyasət, o sırada hərbi çevriliş cəhdində uğursuz iştirak



## Bu gün Ərdoğan İrana gedir - kritik səfərdə Azərbaycan məsələsi...

Putinlə "saat əqrəblərini təzəcə tutuşduran" Türkiyə lideri Ruhani ilə anlaşıla biləcəkmə? Bölgə və Avropada qəlizləşən proseslər, separatizm "parad" fonunda Bakı da öz böyük qonşuları ilə uzlaşmış siyasət yürütmək zorundadır; ermənilərin Qərbe ümidlənməsində fəlakətli yanlış...

ki, qisası, Ankaranın köklü maraqlarının qulaqardı eləməsi ən çox Rusiyanın "çörəyinin üstünə yağ" sürməkdir. Təbii ki, Kremlə əməkdaşlıqda Ankaranın özünün də əldə elədiyi ciddi dividendlər var.

**Əksər ekspertlər isə prosesin Türkiyənin Qərbdən qopması yönündə getdiyi barədə xəbərdarlıq etməyə başlayırlar. Məsələn, politoloq Eixan Şahinoğlu "Yeni Müsavat" a açıqlamasında Türkiyə-Rusiya yaxınlığında elə Qərbin özünü günahkar sayıb və səbəbləri sıralayıb.**

**Sitat:** "Get-gedə Türkiyə Qərbdən qopur. Bunun səbəbkarı qaradaş ölkə yox, Amerika və Avropa Birliyinin yürütdüyü siyasətdir. Avropa Birliyi 10 illərdir çox aşağılayıcı şəkildə Türkiyəni öz qarşısında gözlədir. Birlik şərtlər irəli sürür, ardınca yeni şərtlər də ortaya atır. Sonra isə müxtəlif bəhanələr gətirir. Guya Türkiyədə insan haqları pozulur. Halbuki Türkiyə deyir ki, ərazi-nizdə terrorçular gizləni, onu bizə təhvil verin və imkan verməyin silahları alsınlar. Amma o terrorçuların biri də təhvil verilmir. Nəticədə Türkiyədə Avropaya qarşı qəzəb yaranır. Yaxud Fətullah Gülen Pensilvaniyada rahat şəkildə yaşayır, ev həbsində belə deyil. Halbuki qaradaş ölkədə 250 nəfərdən artıq insanın ölümünə baskar olan şəxsdir. Türkiyə əleyhinə də fəaliyyətinə davam edir. Bundan əlavə, rəsmi Ankar dəfələrlə Amerikaya deyib ki, Suriyada düşmənim olan terrorçulara silah verməyin.

Hərçənd, işğalçı Ermənistan, erməni separatçıları İraq Kürdüstanında və Kataloniyadakı referendumdan sonra daha da ümidlənməmiş görünür. İddialar var ki, Qərb, nəhayət,

Lakin Amerika buna məhəl qoymadı, yenə də silah verməkdə davam edir. Belə olan halda Türkiyə məcburən alternativ yollar axtarır. Alternativlərdən biri də Rusiya ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsidir. Düzdür, biz Azərbaycan olaraq, Rusiyanın siyasətindən narazıyıq. Amma Rusiya-Türkiyə yaxınlığını anlayırıq. Avropa dövlətləri ilə Türkiyənin əlaqələrində ciddi problemlər aradan qalxmayınca, Rusiya-Türkiyə münasibətləri dərinləşəcək".

Ankara-Moskva münasibətləri isə bəlli səbəblərdən Azərbaycan üçün məxsusi önəm kəsb edir - istər bu münasibətlər sər in olsun, istərsə də isti. İki dövlətin yaxınlaşması ilk növbədə də Dağlıq Qarabağ məsələsi kontekstində əhəmiyyətlidir. Nəzərə alsaq ki, son vaxtlar regionda, hətta Avropada "separatizm" paradı başlayıb, üstelik, ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ-dan olan həmsədrinin ixtisara salınması, yeni rəsmi Vaşinqtonun Qarabağ məsələsində bir qədər kənara çəkilməsi haqda fikirlər ortaya çıxıb, o zaman Ankar-Moskva, hətta Ankar-Tehran əməkdaşlığının Bakı üçün önemi artmış sayıla bilər. Hər necə olmasa, Qarabağ ixtisatının yekun çözümləndirilməsi böyük dövlətlərinin mövqeyi və razılığı aparıcı olacaq.

Hərçənd, işğalçı Ermənistan, erməni separatçıları İraq Kürdüstanında və Kataloniyadakı referendumdan sonra daha da ümidlənməmiş görünür. İddialar var ki, Qərb, nəhayət,

bu referendum "parad"nda Dağlıq Qarabağ separatçılarına da "eyni gözlə" baxacaq. Halbuki dəfələrlə vurğuladığımız kimi, erməni xalqı öz müqəddəratını artıq təyin edib.

**"Ermənilər çıxış yolları axtarırlar. Bu üzündən Avropaya ümidləri çox böyükdür".** Bunu axar.az -a açıqlamasında politoloq, diplomat Fikrət Sadiqov bildirib. Lakin politoloq hesab edir ki, əgər Qərbe meyillənmələr fonunda İrəvan separatçı rejimə dəstək vermək fikrinə düşsə bu mənada Avropanın onlara kömək göstərəcəyinə ümid edirsən, yanılır. "Çünki Avropanın özündə çox güclü separatçı tendensiyaları baş qaldırıb. Ona görə aparıcı Avropa dövlətləri Ermənistanı heç vaxt bu məsələdə dəstəkləməyəcək. Çünki Qərb başa düşür ki, əks halda bu, domino effekti yarada bilər", - deyər politoloq əlavə edib.

Bütün hallarda artıq nəinki bölgədə, bütövlükdə dünyada proseslər yeterincə mürəkkəb bir ssenari üzrə inkişaf etməyə başlayıb. Azərbaycanın bu prosesdən uduşlu çıxması üçün daha diqqətli olması və qaradaş ölkə başqa olmaqla, böyük qonşuları ilə maksimum uzlaşmış siyasət yürütməsinin əhəmiyyəti artıb. Ən azından, Qarabağ və Güney məsələsinə görə. Çünki Qərbin (ABŞ-in) "Orta Şərq" projesi çərçivəsində əsas hədəfləri sırasında İran da var.

Ərdoğanın bugünkü İran səfərinə həm də bu prizmadan baxıla bilər.

□ Siyasət şöbəsi





Sentyabrın 25-də Şimalı İraq Kürd Muxtariyyətinin keçirdiyi müstəqillik referendumundan sonra dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan kürdlər arasındakı fərqlər və oxşar cəhətlər ciddi müzakirə olunur. Azərbaycan da bu mövzu aktuallığını son günlərdə daha da artırır.

Buna səbəb də Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin Hüquq şöbəsinin müdiri Füzuli Tanrıverdiyevin və Laçın rayon sakini, "Azərbaycanlı" İstehsalat Təmir-Tikinti Birliyinin 2 sayılı şöbəsində çalışan Vüqar Bəndali oğlu kimi məmurların kürdlərin referendumuna açıq dəstək vermələri oldu. Onların bu mövqeyi ciddi tənqid olunmaqla yanaşı, Azərbaycanda yaşayan kürdləri İraqda və digər yerlərdə yaşayanlarla eyniləşdirməyin əleyhinə çıxanlar əksəriyyət təşkil edir. Arqument kimi də indiyə qədər ölkəmizdə heç zaman kürd probleminin olmadığı, azərbaycanlılarla kürdlərin qaynaq-yığılması və torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü, müstəqilliyimiz uğrunda bu xalqın bizimlə bərabər döyüşdüyü, şə-

hid verdiyi və qəhrəmanlıq nümayiş etdirdiyi göstərilir. İki şəxsin təmsalında bir xalqa eyni gözlə baxmağın düzgün olmadığı vurğulanır. Hər xalqın daxilində xainlərin hər zaman olduğundan söz açılır.

**Tarixçi alim Dilavər Əzimli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında Azərbaycan və İraqdakı kürdləri müqayisə etdi:** "Araşdırmaq gərəkdir Azərbaycan da nə qədər kürd kəndi var. Laçın, Kəlbəcər və Qubadlıda kürd kəndləri olub, 4, 7 və s. kimi kürd kəndləri olub. 10-dan yuxarı kənd olmayıb. Zaman-zaman oradakı insanları kürd adlandıraraq, Kürdüstan yaratmağa çalışırdılar. Bu siyasət əsasən özünü qabarıq şəkildə sovet dövründə göstərdi. O dövrdə bu istiqamətdə geniş təbliğat

# "Azərbaycandakı kürdlərin İraq kürdləri ilə heç bir etnik bağlılığı yoxdur"

## Dilavər Əzimli: "Vahid kürd xalqı yoxdur"



Dilavər Əzimli

aparırdılar. Halbuki kürdlərin çoxunun əsl kökü türklərə gedib çıxır. Azərbaycandakı kürd qardaşlarımız Dağlıq Qarabağ savaşında bizim kimi vuruşublar, misilsiz qəhrəmanlıq göstəriblər. Bu gün də həmin şey davam edir. Sadəcə, İraqdakı kürdləri gizli əllər hərəkətə gətirir. Ölkəmizdəki kürdlərin bizə qarşı düşmən mövqelərini görmürəm. Sadəcə, onlara münasibətdə di-

gər xalqlarla münasibətdən fərqli olaraq, azərbaycançılıq mövqeyindən çıxış etməyi bacarmalıyıq. Təəssüflər olsun ki, bu istiqamətdə iş aparınlar məqbul deyillər. Elə insanlar bu proseslərə cəlb olunmalıdır ki, onlarla söhbətdə nəticə qazandıra bilərlər.

**D.Əzimli kürdlər haqqında indiyə qədər ən dəqiq məlumat verən şəxsin kimliyindən də söz açdı:** "Tarixdə

kürdlər haqqında ən dəqiq məlumatı Şərəf xan Bitlisi verib. Onun kürd olması mübahisəlidir. Əslində Bitlisdə yaşayan bir insandır və onun kürd olduğuna inanmıram. Sadəcə, bəzi mənbələrdə bu cür qələmə veriblər. O, kürdlərin içərisində yaşaya-raq, bizə bəzi nümunələr verib. Şərəf xanın kürdlərin yaranma tarixini çox gözəl təsvir edib. Orada göstərir ki, vahid kürd xalqı yoxdur. Hətta qeyd edir ki, kürd tayfaları arasında belə heç zaman birlik olmayıb. Sadəcə, kürdlər əkinçi, maldar tayfalar olublar. Heyvanlarını otarmaq üçün bu otlardan otlığa gediblər. Şərəf xan ən müxtəlif kürd tayfalarının adlarını çəkib. Kürdlərin vahid şəkildə olmaları barədə isə heç bir məlumat vermir. Sadəcə olaraq, sonradan bu məsələni qabartdılar. XVIII əsrdən başlayaraq müxtəlif

dövlətlərin ərazilərində Kürdüstan yaratmaq ideyasını ortaya atdılar. Bu ideyanın da mərkəzi nöqtələrindən biri Azərbaycan idi. Buna görə də ölkəmizdə bu təbliğatı qurmağa başladılar. Onların təbliğatları müəyyən qədər yol oynadı. Müstəqil olandan sonra bu təbliğata qarşı ideoloji bir sistem qoymalı idik. Bu ideoloji sistem isə milli məsələdən keçirdi. Yəni burada yaşayan kürdlərə azərbaycançılıq dərslərini keçməyi nəzərdə tutdular. Tam əminliklə deyə bilərəm ki, Azərbaycandakı kürdlərin İraq kürdləri ilə heç bir etnik bağlılığı yoxdur. Sadəcə olaraq, sovet təbliğatı öz işini görüb. Bu baxımdan, müəyyən fikirlər formalaşmış. Bunu çox asanlıqla yox etmələr. Bu istiqamətdə görülən işlərin kökündə isə hələ ki bu fəaliyyəti görmürük".

□ Cavanshir ABBASLI

# Rusiya separatçılığının təbliğatçısı rolunda



Şimali İraqın Kürdüstan, İspaniyanın isə Kataloniya muxtariyyətində keçirilən referendumlar, bu referendumlara, əsasən də Rusiyanın loyallıq münasibəti, Rusiya mediasının, TV-lərinin açıq-aşkar təbliğ etməsi müşahidə edilirdi.

Bes Rusiyanın harada separatizm varsa, onu dəstəkləməsi nədən irəli gəlir? Sabah erməni separatçıları da Dağlıq Qarabağda "referendum" keçirsə, Rusiya dəstək verəcəkmi? Rusiya özünün daxilindəki muxtar vilayətlərin hansısa müstəqillik elan etsə, seyrçi qalarmı?

**Sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, Rusiyanın xarici siyasətinin özündə dünyada gedən separatçı prosesləri dəstəkləmək dayanır. Qonşu dövlətlərdə isə separatçı hadisələr bilavasitə Rusiyanın dirijorluğu ilə baş verir. Bunu hər kəs yaxşı bilir:** "Dağlıq Qarabağ, Cənubi Osetiya, Abxaziya, Prednistroviya, Uk-

## Moskva özünə rəva bilmədiyini başqalarında dəstəkləyir

raynanın şərq, Kırım - bunlar son 25 ildə gördüklərimizin hələ hamısı deyil. "Parçala, hökmranlıq elə" prinsipinə söykənən bu siyasət Rusiyaya hələlik onun istədiyini verə bilər. Təəssüf ki, biz hələ də sadələşmə nümayiş etdirərək Dağlıq Qarabağ probleminin Rusiyanın dəstəyi ilə çözülməsinə və torpaqlarımızın qaytarılmasında onların söz sahibi olacağına inanırıq. Mən buna inanmıram. İnandığım isə budur ki, əgər sabah Ermənistan mövcud durumlarını düzgün qiymətləndirib, öz təşəbbüsləri ilə Dağlıq Qarabağı Azərbaycana qaytarıb, əvəzində normal qonşuluq münasibətləri istəsələr, buna ilk növbədə Rusiya imkan verməyəcək. Çünki bu münaqişə ona çox lazımdır. Münaqişə hər iki tərəfin başını özünə qatır, Rusiya isə onların hər ikisi-

nə silah satmaqla yanaşı, hər ikisini özündən asılı vəziyyətdə saxlayır.

Rusiyanın bu gün Kataloniya baş verən separatçı hərəkata, kürdlərin keçirdiyi referendumda dəstək verməsi çox təbii. Bu dövlətin xislətindən gələn bir siyasətdir. Parçala, intriqa sal, qarşısını yarat və bu yolla heqemonluq et-bax budur həmin siyasətin mahiyyəti".

**Sabiq nazirin sözlərinə görə, sabah Dağlıq Qarabağda separatçı ermənilər referendum keçirsələr, onun ideyasının şimaldan gəldiyini hər kəs bilməlidir.**

**F.Yusifov qeyd etdi ki, öz daxilində müstəqillik istəyən Çeçenistan xalqını qırğına məruz qoyan bir dövlət başqa dövlətlərin öz daxilindəki separatizm meyillərinin qarşısını almaq cəhdini pisləməmə-**

lidir: "Çeçenistanda illər öncə baş vermiş hadisələri yada salaq. Çeçenistan öz müstəqilliyini elan etmək istəyirdi. Rusiya nə qədər itkilər versə də sonda bu müharibəni uddu və çeçenləri sakitləşdirdi. Bəzi məlumatlara görə, bu məqsədə nail olmaq üçün o zaman Rusiya hərbin ən qəddar nıcaqlarından istifadə etməkdən belə çəkinməmişdi. Özünə rəva bilmədiyini başqalarında dəstəkləmək heç bir ölçüyə sığmır".

**Siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli bildirdi ki, Rusiya hələ də sovet təfəkkürü ilə yaşayır. Ruslar elə bilirlər ki, Avropa Birliyinə nə qədər zərbə vuracaqlarsa, o qədər onlar üçün yaxşıdır. Avropadakı separatizm meyillərinin dəstəkçisi rolunda çıxış etmələri də bu amillərlə bağlıdır:** "Üst-üstəlik, son illərdəki Qərb-Rusi-

ya qarşılıqlı rusların bu cür düşünməsinə əlavə şərait yaradır. Əgər Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərdə tamamilə müstəqil siyasət aparsa, Moskva Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyi"nin rəsmi tanınması şantajını Azərbaycana qarşı istifadə edəcək. SSRİ dağıldıqdan sonra məhz separatçı rejimləri dəstəkləməklə Rusiya region ölkələrini 30 ilə yaxındır ki, şantaj etməkdə davam edir. Lakin Rusiya hökuməti bilməlidir ki, əgər onlar dünyanın müxtəlif bölgələrindəki separatizm meyillərini, müstəqillik referendumlarını tanımasalar, o zaman "domino prinsipi" işə düşə bilər. Rusiyanın öz daxilində də mərkəzdənqaçma, müstəqilliyə can atma tendensiyaları güclüdür. Odur ki, Moskva bilməlidir ki, separatizm dəstək siyasəti onlara bumeranq kimi qayıdacaq. Son iki çeçen müharibəsində az qala Şimal Qafqazı itirəcəkdilər. Çeçen xalqına

amansız divan tutdular və çətinliklə prosesi dayandırdılar. Amma birdəfəlik dayanmayıb. Tatarıstan da müstəqilliyinin bir addımında idi. İndi də bundan vaz keçməyiblər. Görünür, Moskva çox yaxın keçmiş unudub. Lakin gec-tez federasiyadan ibarət Rusiya yeni milli-azadlıq dalğası ilə üz-üzə gələcək".

**Ekspert vurğuladı ki, əslində bu gün baş verənlər həyəcan signalına çevrilməlidir. Avropa Birliyinə üzv olan dövlətlər artıq diqqətə almalıdırlar ki, separatizmin qarşısının vaxtında alınmaması onun daha geniş şəkildə yayılmasına səbəb olur:** "Separatizm çox qısa müddətdən sonra daha təhlükəli vəziyyət ala bilər. Yəni ilk baxışdan dinc görünən proses getdikcə silahlı münaqişələrə, terrora və digər faktora yol açar ki, bu da şübhəsiz ki, istənilən region üçün böyük təhdidlər yaradır".

□ Etibar SEYİDAĞA



“Yeni Müsavat”ın dünənki sayında Qərbin bəzi dairələrindən Azərbaycan iqtidarına təzyiq etmək üçün AXCP sədri Əli Kərimlidən və “araşdırmaçı” jurnalist Xədicə İsmayıldan istifadə etmələri haqda məqalə dərc olunmuşdu. Yazıda bildirilir ki, ABS-ın müəyyən dairələri Azərbaycanda seçkiöncəsi siyasi mühitdə radikal təmayülü artırır, ölkədə qeyri-sabit şərait yaratmağa çalışır. Bu layihəni özünün Bakıdakı agentura şəbəkəsinin əli ilə reallaşdırmaq fikrindədir.

Məqələdə olduqca maraqlı, sensasion məlumatlar var. Qərbin dəstəyi ilə baş verən rəngli inqiballardan tutmuş, ölkəmizdə xaosun yaradılmasına qədər bir çox məsələlər haqda məqalədə yazılıb.

Əli Kərimlinin, Xədicə İsmayılın bu cür layihələrdə gərəv alması, Azərbaycan əleyhinə qorxunc proseslərdə iştirakları barədə də yazılıb.

Qeyd edək ki, ölkə iqtidarına qarşı bu cür təzyiqlər daha çox bir ildən sonra Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkilərinə hesablanıb. Xatırlayırınsızsa, Gürcüstan, Ukrayna, Qırğızıstan və s. ölkələrdə Qərbin dəstəyi ilə baş verən inqiballar da eyni ssenari üzrə getmişdi. Yəni həmin ölkələrdəki prezident və ya parlament seçkilərinə az müddət qalanda Qərb hərəkatə keçmiş, gizli kartlarını işə salaraq, istədiyinə sonda nail olmuşdu.

**Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat Fərəc Quliyev mövzunu “Yeni Müsavat”a şərh edərkən bildirdi ki, 1 ildən sonrakı prezident seçkilərində Azərbaycanın Qərbin təzyiqləri ilə üzlaşacağını indidən təxmin etmək olar:** “Azərbaycan çox ciddi strateji yerdə yerləşir. Artıq yeni dünyaya düzəni qurularken üc Yaxın Şərq projesini həyata keçirməyə çalışırlar. Ərəb dünyasında bu məsələləri bitirmək üzrədirlər. Yerləşdiyimiz həssas regionda hər kəs öz üstünlüyünü təmin etmək üçün müəyyən imkanlar axtarırlar. Çalışır ki, öz obyektivi kimi gördüyü və öz orbitinə daxil etmək istədiyi fiquru elə hala salsın ki, təzyiqlərə az davamlı olsun. Nəticədə də təzyiqlərlə istədiyini həyata keçirə bilsin. Bunun üçün də müxtəlif silahlardan istifadə olunur. Sadalanan insanlar və təşkilatlar da bu dövlətlərin məşası, silahıdır. Onlar üçün fərqi yoxdur kimdir, hansı ideyanın daşıyıcısıdır, onun sonu nə olacaq. Bunlara məşə lazımdır ki, onlardan da istifadə edirlər. Burada əsas məqsəd Azərbaycana təzyiq etməkdir. Əgər Azərbaycan öz maraqlarını bu dövlətlərin maraqlarına qurban verərsə, onda bu məşaları sakitcə kənara atıb, Azərbaycanla başqa dildə danışıqlar. Amma ölkəmiz müstəqilliyini çox mühüm hal kimi öndə tutur, müstəqil siyasət yürüdü, problemlərini həll et-

mək üçün öz daxilində toparlanma xəttini götürüb, heç kimin də orbitinə daxil olmaq istəmir. İstəyir ki, ölkənin maraqları tapdalanmasın. Bu da kənardakı qüvvələrə təbii ki, sərf etmir. Seçki illərində hər

Deputat təklif edir ki, Azərbaycanın maraqlarını, mənafeini xarici dövlətlərə satan şəxslər barədə qanun çərçivəsində sərt ölçü götürülsün.

**F.Quliyev Rusiya və Qərbin təzyiqlərini də müqayisə**

de lider axtarışında deyil. Uca-dan bağırmaq, ən son deyiləsi sözü ən birinci demək, aqressiya, kin püskürmək, gözlərin hədəqdən çıxması, ağızın köpüklənməsi - bütün bunlar şizofreniyanın əlamətləridir. Be-

keçirilən intensiv tədbirlər, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinin reallığa çevrilməsi və bu müstəvidə ölkə ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizlərinin cazibədarlığının artması tamamilə fərqli reallıqların

sab edirəm ki, ölkədə milli və dövlətçilik maraqlarından çıxış edən siyasi institutların inkişafı üçün də müəyyən addımlar atılmalı, ictimai-siyasi tənzimləmə metodlarından da daha geniş şəkildə istifadə olunma-

# Amerikadan təlimat alıb, Azərbaycan əleyhinə iş görənlərə sərt qınaqlar



**Fərəc Quliyev:** “Ölkənin mənafeini xarici dövlətlərə satan şəxslər barədə sərt ölçü götürülsün”

zaman belə basqılar olacaq. Getdikcə bu basqılar daha da artacaq. Seçki olmayan vaxtlarda da bu tipli “5-ci kolon” nümayəndələrindən, “sarı özümzdən olan balta-lar”dan istifadə etməyə çalışacaqlar. Burada təəcüblü bir şey yoxdur. Belə məsələlərin qarşısını almaq təkəcə hökumətin işi deyil, bizlərin də işidir. Bu təzyiqlərin qarşısında davam getirmək lazımdır”.

**F.Quliyev deyib ki, Əli Kərimli, Xədicə İsmayıl kimiləri ya tutduqları yolun Azərbaycan üçün nə qədər təhlükəli olduğunu fərqi deyillər, ya da bilərəkdən bu addımları atırlar:** “Hakimiyyət uğrunda mübarizə aparmaq tamam fərqli anlayışdır. Ölkə əleyhinə kənardan aparılan proseslərdə rol almaq isə tamam fərqli işdir. Bu mənada onlar vətənə xəyanət edirlər. Kimisi onlara pul, kimisi isə siyasi dəstək, vəd verir. Düşünməlidirlər ki, özlərini, millətini, dövlətini nəyə dəyişirlər, yaxud satırlar. Bu, çox acınacaqlı bir haldır”.



**Elçin Mirzəbəyli:** “Əli Kərimlinin hərisliyi hakimiyyət marağından daha çox natamamlıqdan və uğursuzluqdan qaynaqlanan qisas hissidir”

**sə etdi:** “Biz dostlarımızın sayını artırmaq üçün Qərblə işləməliyik. Çünki nə olursa-olsun Kremlin basqıları davam edəcək. Bu basqıların qarşısında cinahlardan zərbələr almamalıyıq. Açıq, daha çox təhlükəni Rusiyadan görürəm, nəinki Qərbdən”.

**Politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, Ə.Kərimli və X.İsmayıldan təkəcə Qərb istifadə etmir:** “Əli Kərimli və Xədicə İsmayıl kimi şəxslərdən Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı təkəcə Qərbdəki müəyyən dairələr deyil, həm də tamamilə əks qütblərdəki qüvvələr də istifadə edirlər. Buna nümunə olaraq, radikal dini qruplarla əməkdaşlığı və “Milli Şura” layihəsini göstərmək olar. Digər tərəfdən, adıçəkilən şəxslərin liderlik keyfiyyətlərinə, ictimai dəstəyə malik olduqlarını düşünürəm. İstənilən cəmiyyətdə narazı təbəqə var, olub və olacaq. Azərbaycanda da həmçinin. Lakin bu təbəqənin özü belə Əli Kərimlinin və prototiplərinin təmsalini

lələrindən yalnız kiçik yaşlı uşaqları qorxutmaq üçün “xoxan” kimi istifadə etmək olar. Azərbaycanda maraqlı olan dairələrə də əslində daha çox “xoxan” lazımdır. Hər iki şəxs ən müxtəlif dairələr üçün ona görə “populyardılar” ki, onlardan heç biri ideoloji dəyər daşıyıcısı deyil. Onların xamırına, yaxud giline məşhur lətifədə olduğu kimi istənilən elementi qatmaq olar, amma yekunda yenə də Əli Kərimli və Xədicə İsmayıl olacaqlar. Belələrinin seçkiqabağı aktivliyinə gəldikdə isə, bu da onların sezonudur. Sezona çıxıblar... Amma nəticədə sata biləcəkləri “siyasi tərəvəz”dən başqa bir şey olmayacaq. Şübhəsiz ki, seçki öncəsi ən müxtəlif qütblərdən təzyiqlər olacaq. Amma bu təzyiqlərin təsir gücünün əvvəlkilərdən daha az və daha ağırsız olacağını düşünürəm. Ölkədə sabitliyin pozulmasına heç bir zəmin və təhlükə yoxdur. Baş verənlər isə gündəlik siyasi proseslərdir. Sadəcə, indi informasiya və kommunikasiya texnologiyaları daha çox inkişaf edib və çağırışlara daha dinamik, çevik cavab vermək lazım gəlir. Siyasi “photoshop” effektlərindən istifadə edilərək yaradılan mənzərə reallıq demək deyil.

Əvvəla, Azərbaycanda çoxsaylı dairələrin maraqları var və bu maraqlar bir-birindən fərqlənir. Bu baxımdan, da fərqli çağırışlara fərqli resurslarla və fərqli cavablar verilir. Zənnimcə, hazırda regionda mövcud olan vəziyyət ciddi narahatlıq üçün əsas vermir. Çünki siyasi dediqodulardan fərqli olaraq faktların yaratdığı mənzərə başqadır. “Əsrin layihəsi”nin müddətinin daha 25 il artırılması və bu müddət ərzində Azərbaycanın neft sektoruna 40 milyard dollarlıq investisiya qoyulacağını açıqlanması, Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşması istiqamətində həyata

əks olunduğu mənzərə yarıdır. Bu mənzərənin yaranmasına səbəb isə sabitliyə təhlükə yarada bilən bütün amillərin ciddi təsir gücünə malik olmamasıdır”.

**Politoloq belə qüvvələrlə nəticə qazanılmayacağını düşünür:** “Əli Kərimli, Xədicə İsmayıl və bu kimi digər ifşa olunmuş şəxslərin gözlərinin açılması üçün vasitələrin sayı kifayət qədərdir. Amma bunların heç birindən “əzabkeş” obrazı düzəltməyə dəyməz. Azərbaycan dövləti ölkədə gedən bütün proseslərə nəzarət etmək, istiqamətləndirmək gücündədir. Digər tərəfdən, mən Əli Kərimli və bu kimi şəxslərin hərisliyini hakimiyyət marağından daha çox natamamlıqdan və uğursuzluqdan qaynaqlanan qisas hissi kimi dəyərləndirədim. Bununla yanaşı, he-

lidi. Azərbaycanın milli maraqları, ölkənin ərazi bütövlüyünün təmin olunması barədə yalnız dövlətçilik təfəkkürünə, soyuq siyasi analiz qabiliyyətinə, milli hədəflərə aparan ideoloji prinsiplərə söykənən insanlar və siyasi qüvvələr düşünə bilirlər. “Beşinci kolon”un təmsilçilərində bu hisslər olsaydı, onlar ölkəmizə qənim kəsilən dairələrin nüfuz müvəkkillərinə çevrilməzdilər ki? Mənə elə gəlir ki, Azərbaycanda hər kəs belələri ilə bağlı “niyə”, “nə üçün” suallarının cavablarını qoxdan tapıb. Belələrinin hakimiyyəti və xalqı satmaq üçün nə gücü var, nə də potensialı. Heç kim xalqı və hakimiyyəti sata bilməz. Uzaqbaşı özünü, daha öncə elan etdiyi prinsipləri, dəyərləri sata bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI**

## GUAM ölkələri xarici işlər nazirləri görüşəcək

GUAM ölkələri xarici işlər nazirlərinin görüşü oktyabrın 8-də Tiflisdə keçiriləcək.

Bunu Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارov Bakıda ukraynalı həmkarı Pavlo Klimkin ilə görüşdən sonra mətbuat konfransında deyib.

Nazir qeyd edib ki, görüş qurumun yaradılmasının 20 illiyinə həsr olunacaq: “Azərbaycan təşkilatın inkişafında maraqlıdır. Bu gün ukraynalı həmkarımla GUAM ölkələri ərazisindən tranzit məsələsinə müzakirə etdim. Fikrimcə, bu məsələ bütün üzv dövlətlər üçün səmərəli olacaq”.

Öz növbəsində, Ukraynanın xarici işlər naziri P.Klimkin bildirdi ki, GUAM ölkələri eyni siyasi çağırışlarla üz-üzədir: “Təşkilatın hər bir üzv ölkəsini sürətli iqtisadi artım gözləyir. Biz bir sıra birgə iqtisadi layihələr həyata keçirə bilirik. Hesab edirəm ki, Xəzər və Qara dəniz ölkələrini birləşdirən unikal əməkdaşlıq modelimiz var”.

## “Ukrayna və Azərbaycan bir-birinin suverenliyini dəstəkləyir”

“Ukrayna və Azərbaycan bir-birinin suverenliyini dəstəkləyir. Biz işğal məsələsində gələcəkdə də mövqeyimizi qoruyacağıq”.

Bunu Azərbaycanda rəsmi səfərdə olan Ukraynanın xarici işlər naziri Pavlo Klimkin Azərbaycan XİN başçısı Elmar Məmmədیارovla birgə keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

O qeyd edib ki, Ukraynada 1,8 milyon qaçqın var: “Azərbaycan tərəfini yaxşı başa düşürük. Biz bir-birimizi beynəlxalq arenada da dəstəkləyirik. Ukraynalılar Azərbaycana getməkdə maraqlıdır və hər iki istiqamətdə turist axınında artım qeydə alınır. Biz iqtisadi əməkdaşlıq üzrə danışıqlardan razıyıq, ölkələr arasında ticarət dövriyyəsinin səviyyəsini artırırsıq”.



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında  
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına  
Dövlət Dəstəyi Fondu

# KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,  
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında  
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,  
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

**A**TƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı yeni həmsədri **Andrú Şofer** bu həftə İrəvan və Bakıya səfər edəcək. Belə bir açıqlama ilə ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyindən məlumat verilib. Bildirilir ki, o, yerdə vəziyyətlə tanışlıq məqsədilə rəsmilərlə görüşlər keçirəcək.

Məlumatda o bildirilir ki, bölgədə olduğu zaman A.Şofer Minsk Qrupunun digər həmsədrləri ilə yüksək səviyyəli görüşlərdə iştirak edəcək. (APA)

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin danışıq yolu ilə həllini dəstəkləyən və ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri olan Birləşmiş Ştatlar tərəflərlə fəal şəkildə işləyəcək. ABŞ-in Minsk Qrupundakı həmsədri cənab Şofer Birləşmiş Ştatların uzunmüddətli və Minsk Qrupunun həmsədrləri tərəfindən təkan verilən mövqeyi dəstəkləyir. Bu mövqeyə əsasən ədalətli həll yolu Helsinki Son Aktının və gücün və ya güc təhdidlərin istifadə olunmaması, ərazi bütövlüyü və bərabər şəkildə öz müqəddəratını müəyyənləşdirmə prinsiplərini daxil edən beynəlxalq qanun əsasında qərarlaşmalıdır",- deyərək səfirliyin məlumatında deyilir.

Əslində buna bənzər açıqlamanın dəfələrlə şahidi olmuşuq. Belə ki, hər dəfə yeni həmsədr fəaliyyətə başlayanda təmsil olunduğu ölkənin Dağlıq Qarabağ probleminin həllində daha fəal olacağı anons edilir. Lakin məlum olduğu kimi, az qala əsrin dördüdə biri keçib, lakin Minsk Qrupu Qarabağ tənzimlənməsinə nail ola bilməyib.

Artıq bu heyətin problem həll etməyə qadir olmadığını ATƏT rəhbərliyi də etiraf etməkdədir. Elə sentyabrın 26-da Bakıda səfərdə olan ATƏT rəsmisinin "Minsk Qrupunun tərkibinə yenidən baxıla bilər" açıqlaması da təsadüfi deyil. ATƏT Parlament Assambleyasının (PA) Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Kristian Vigenin Milli Məclisdə təmsil olunan partiya rəhbərləri ilə görüşdə bildirib ki, gələcək il, ATƏT-in Minsk Qrupunun yaradılmasının 25 illiyi ilə əlaqədar tərkib yenilənə bilər. Ancaq bu da bəllidir ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü kağız üzərində dəstəkləyən Qərbi dünyası indiyədək işğalçı Ermənistanla qarşı heç bir təsirli tədbirə əl atmayıb. Əksinə, ABŞ-in Dağlıq Qarabağ separatçılarına və Ermənistanla maliyyə yardımı ayırması, üstəlik, işğalçı orduya Azərbaycandan qorunmaq üçün müasir gecəgörmə cihazlarını hədiyyə etməsi həmsədr ölkənin nə qədər "ədalətli" olduğunu təsdiqlədi. Üstəlik, 2018-ci il üçün ABŞ Konqresi işğalçıya növbəti yardım paketini qəbul edib. ABŞ-in işğalçıya göstərdiyi belə bir münasibətdən sonra Avropanın hansısa ölkəsinin Minsk Qrupunda yer alaraq ədalətli mövqəyə sərgiləyəcəyini gözləmək sadəlövlükdür. Əgər ABŞ, Rusiya, Fransa kimi aparıcı ölkələr BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qə-

naməsinin qəbuluna ısrarlı olsaydı, sözsüz ki, məsələnin həlli bu günə qədər uzanmazdı. Ancaq biz yaxın keçmişdə bu ölkələrin BMT Baş Assambleyasında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə "bitərəf" qalmalarının da şahidi olduq.

Azərbaycan çox istəyirdi ki, Minsk Qrupunun tərkibində bizim mövqeyimizi daim prinsipial olaraq müdafiə edən Türkiyə yer alsın. Bu, həm də Ermənistanla yaxınlığı şübhə doğurmayan 3 həmsədrin mövcudluğu müqabilində ədalətli qərar olardı. Lakin həm Qərbin Türkiyəyə qarşı ədalətsiz mövqeləri fonunda, həm də Ermənistandakı türkfobiya səbəbindən Ankaranın həmsədrliyi bir o qədər də real görünür. Belə olan təqdirdə demək olar ki, həmsədr ölkələrin sıralarının genişləndirilməsi də bir o qədər faydalı olmayacaq. Qeyd edək ki, Qrupun tarixi ATƏM-in Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 1992-ci ilin 24 martında Helsinkidə keçirilmiş görüşündən başlayır. Belə ki, həmin görüşdə Dağlıq Qarabağda vəziyyət müzakirə olunub, ATƏM-in Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsinə dair Minsk konfransının çağırılması haqqında qərar qəbul edilib. 1994-cü il dekabrın 5-6-da ATƏM-in Budapeştdə keçirilən Zirvə toplantısında həmsədrlik institutu təsis edilib. Minsk konfransına iki həmsədrin təyin olunması və Minsk Qrupunun iclaslarının onların birgə həmsədrliyi ilə keçiriləcəyi barədə qərar qəbul edilib. Minsk prosesinin həmsədrlik institutu təsis olunarkən, ona əvvəlcə Finlandiya və Rusiya, daha sonra isə 1995-1996-cı illər ərzində İsveç və Rusiya başçılıq edib. 1 yanvar 1997-ci ildən ATƏT-in Minsk prosesinə həmsədrlər qismində ABŞ, Rusiya və Fransa başçılıq edir. Bu 3 dövlətin inhisara aldığı Qarabağ məsələsi ilə bağlı status-kvonun qalmasını təhlükəli olduğunu BMT Baş Assambleyasının son iclasında Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri bir daha bəyan etdilər.

**Qarabağ Azadlıq Təşkilatının (QAT) sədri Akif Nağı da tərkibin dəyişməsi perspektivi ilə bağlı ümitsizdir:** "ATƏT rəsmisinin anonsunu xüsusi nümayəndə bilmir ki, Minsk Qrupunun 25 ili bu il mart ayında tamam olub. Biz o vaxt BMT nümayəndəliyi qarşısında tabutla aksiya da keçirdik ki, "Minsk Qrupu ölüb, meyitlərinizə yiyə durun". Nə yazıqlar olsun ki, bizim ümid bağladığımız xüsusi nümayəndələr adı tarixləri səhv salırlar. Bizə də yazıqlar olsun ki, hələ də onlardan nə isə göz-

# Qarabağ



## Türkiyə Minsk Qrupunun yeni tərkibində yer ala bilərmə?

25 illik "ölü"nü diriltmək mümkün olacaqmı; ATƏT-in Parlament Assambleyasının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Kristian Vigenin son səfəri və davranışları etiraz doğurdu; **politoloq:** "Üzümüzə gülür, danışır, ancaq simpatiyaları işğalçının tərəfindədir"



ləyirik. Tərkibin dəyişdirilməsi də heç nə verməyəcək. Yalnız bir variantda razılaşımaq olar. Vasitəçilik ATƏT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının iştirakı ilə paritet əsasında formalaşdırılsın".

**"ATƏT Parlament Assambleyasının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Kristian Vigenin Milli Məclisdə təmsil olunan partiya rəhbərləri ilə görüşdə Minsk Qrupunun tərkibinə yenidən baxılması haqqında fikri ondan xəbər verir ki, ATƏT rəhbərliyi öz formatının fəaliyyətindən razı deyil, ortada nəticə yoxdur".**

**Bu fikirlər isə politoloq Elxan Şahinoğluna məxsusdur. Ekspert "Yeni Müsavat"a dedi ki, bu gün əsas sual budur:** "ATƏT Parlament Assambleyası Minsk Qrupunu hansı ölkələrlə əvəz etmək istəyir? Əlbəttə, indiki formatın fəaliyyətini uğurlu saymaq olmaz, ancaq guya tərkib dəyişsə nəticə dəyişəcək? Bir başqa dövlət gəlib ədalətli sülhün əldə olunmasını sürətləndirəcək? Fikrimcə, hazırkı tərkib bölgədəki əsas maraqlı dövlətlərin prosesdə iştirakını təmin edir. Sadəcə, bu tərkib və həmsədr dövlətləri işğalçıya təzyiq edib onu sülhə məcbur etmək istəmir. Prob-

baxmayaraq, oxşar qətnaməni Almaniyada parlamenti də qəbul edib. Buna görə həmsədrin Fransa və Almaniyada olması fərq etmir. Sadəcə, elə etmək lazımdır ki, bu dəfə nə dəyişiklik olaçaqsa, saymazlıq etməsinlər, Azərbaycanın da mövqeyini nəzərə alsınlar".

**Politoloq Ankaranın bu prosesə qatılmasını mümkün saymır:** "Avropa Türkiyəyə həmsədr olmağa heç zaman imkan verməz. Əsas bəhanəsi də bu olacaq ki, Ermənistan Türkiyəni istəmir. Məgər Azərbaycan Fransanı həmsədr gör-

dik ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun tərkibi genişləndirilsin, o da buna razılığını bildirdi. Azərbaycanda bir, Ermənistanla başqa söz danışılır. Bunlar faktlardır".

K.Vigenin beynəlxalq prinsipləri tapdayaraq Ermənistan paytaxtında "Dağlıq Qarabağ nümayəndələri"-Talış kəndinin sakinləri ilə görüşməsi təbii ki, qınanmalıdır. Ermənistanın Talış kəndinə nə qədər böyük önəm verdiyi faktıdır. İşğalçı ölkənin baş naziri də son aylarda Azərbaycan əsgərinin əlinin içində olan bu kəndə gəlməklə tikinti işlərini sürətləndirməyə

mək istəyirdi? Özbaşına təyin etdilər. Buna baxmayaraq, ATƏT-də nə isə dəyişiklik etmək istəsələr, rəsmi Bakı Türkiyənin həmsədrliyində ısrar etməlidir. Türkiyənin bölgənin əsas dövlətidir, Azərbaycan və Ermənistanla ümumi sərhədi var və bölgədə davamlı sülh və sabitlikdə maraqlıdır. Rəsmi Bakının Türkiyə ilə bağlı əsas arqumenti bu olmalıdır".

ATƏT rəsmisinin Bakı səfərində verdiyi vədə xilaf çıxaraq, Ermənistanla fərqli davranış nümayiş etdirməsi onun öz açıqlamalarında nə qədər qeyri-ciddi, həmçinin münaqişənin ədalətli həllində "maraqlı" olduğunu göstərdi. Bu barədə Milli Məclisin payız sessiyasının ilk iclasında spiker Oqtay Əsədovun sərt tənqidləri onu göstərir ki, ATƏT rəsmisi tərəfli mövqə tutmaqla rəsmi Bakıda özünə olan etimadı itirib.

**Spiker bildirdi ki, ATƏT rəsmisi Bakıda olarkən yalnız Azərbaycan parlamentində və qeyri-hökumət təşkilatları ilə görüşlər keçirəcəyini deyib:** "Ancaq Azərbaycandan sonra o, Ermənistanla getdi. Burada dediyi sözlərin hamısı saxta və yalan oldu. O, bütün Ermənistan rəhbərliyi ilə görüşdü. "Dağlıq Qarabağ" nümayəndələri ilə bir stolda oturdu. Bu ikili standartlar heç qətiən də bizi yorur. Azərbaycan parlamentinin ATƏT PA-dakı nümayəndə heyəti tam tərkibdə Andorrada ATƏT-in iclasında iştirak edir. Orada Azərbaycanla bağlı təkliflər irəli sürəcəklər. Kristian Vigen kimi insanların Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndə olması, düzgün deyil. Tərəfli mövqə tutan insanların bu cür postlarda vəzifə tutması səviyyəsizlikdir. Biz belə məsələlərə çox rast gəlmişik. O, ölkəmizdə səfərdə olanda, təkliflə çıxış et-

çagırmışdı, tənqidçi açıqlamalar vermişdi. ATƏT nümayəndəsi Ermənistanın bu cür tənqidçi davranışlarına reaksiya vermək əvəzinə, ərazi bütövlüyümüzə qəsd edənlərin yanında yer aldı, separatçıları dinlədi. Belə olan təqdirdə onun aparacağı prosesdən də yaxşı nəticə gözləməyə dəyər.

**Politoloq E.Şahinoğlu da hesab edir ki, bunların çoxunda ermənipərəst təəssübkeşliyi var:** "Üzümüzə gülür, danışır, ancaq simpatiyaları işğalçının tərəfindədir. Keçməli istəyəndə Ermənistan üzərindən işğal altındakı torpaqlarımıza gəlir və balans separatçıların xeyrinə pozurlar. Ona görə də Oqtay Əsədovun tənqidini bölüşürəm".

**QAT sədri Akif Nağı isə ATƏT rəsmisinə sərt tənqidi və rəsmisinin tərəfdarıdır:** "Azərbaycan həmin xüsusi nümayəndənin dəyişdirilməsinə nail olmalıdır. Bunun üçün isə onun növbəti səfərinə razılıq verməməlidir".

Düzdür, K.Vigen sonradan özünə bəraət qazandımaq üçün ermənipərəst mövqeyini, bir sıra fikirlərini təkzib etməyə çalışıb. Ancaq onun heç nə deməyə belə, İrəvanda Qarabağ erməniləri ilə üz-üzə oturub onların "halına acıması" səhnəsi ümumi qənaətə gəlmək üçün kifayətdir. Ermənilər həmin görüşdə Azərbaycan ordusunun 2016-cı ilin aprelinde guya mülki erməniləri hədəfə aldığı barədə iddialarını söyləyərkən K.Vigen ən azı sual edə bilərdi: "Ermənistan ordusunun Talış kəndində, Azərbaycan ərazisində nə işi var ki, burada dinc ermənilər də təhlükə altında yaşamağa vadar olublar?" Ancaq bu sual səslənməyib, çünki Vigenin təmsil olunduğu ATƏT hələ də Ermənistanı öz adı ilə çağırmaıy...



Sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov 8 aydır vəzifəsindən çıxarılsa da, demək olar ki, hər gün onunla bağlı səp-kili xəbərlər yayılır. Bunlardan ən çox diqqət çəkəni təbii ki, sabiq nəqliyyat nazirinin əmlakları ilə bağlıdır.

Hələ aylar öncə «PAŞA Bank» ASC «Garant İnşaat Sənaye» MMC-yə (əvvəlki «Az-bentonit» sement və tikinti qatqıları zavodu), «Garant Holding» MMC-yə, «Azpod» MMC-yə və sabiq nazirin oğlu Anar Məmmədovun özünə qarşı iddia qaldırmışdı. Söhbət 1 milyon 141 min 203 manat borcdan gedirdi. Abşeron Rayon Məhkəməsi Məmmədovlara məxsus bir neçə əmlak («Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, 507-ci küçə, 2093-cü məhəllədə yerləşən müəssisə (eyni zamanda əmlak kompleksi), «Nərimanov rayonu, İslam Ahişov küçəsi, 5A» ünvanında yerləşən qeyri-yaşayış binası və Anar Məmmədovun mülkiyyətindəki «Nərimanov rayonu, Məmməd Araz küçəsi, 25V, giriş 5» ünvanında yerləşən 9 sayılı qeyri-yaşayış sahəsi) həbs qoymuşdu. A.Məmmədov yalnız borcu ödədikdən sonra həbs qərarı ləğv olunmuşdu. Bundan sonra sabiq nazirin «Gulf Stream» markalı şəxsi təyyarəsinin əlindən alındığı xəbəri yayıldı. Ondan şəxsi təyyarəsini «dinməz-söyləməz gətirib təhvil vermək» tələb olunub və tələb yerinə yetirilib.

# Ziya Məmmədov quru yurdda qalır-əmlaklarının müsadirəsi başladı

Sabiq nazirin xaricdə müxtəlif adlarla gizlətdiyi mülklər geri alınır



Məmmədovların ailə biznesi olan «Garant Holding» də sürətlə çökməkdədir və belə görünür ki, şirkət tam iflas olduğunu

açıqlayanadək bu proses davam edəcək. Məlumatla görə, bu ilin yayından Məmmədovların şimal bölgəsində olan biz-

neslərinin təhvil-təslimi başlayıb. Xüsusilə Qubada «Garant Holding»in fəaliyyəti tam sıxışdırılıb. Bu yaxınlarda sabiq nazir «Nizami» metro stansiyasının yaxınlığında, Xarici İşlər Nazirliyinin arxasında yerləşən tikildəki 250 kv.m sahəsi olan mənzilini 750 min manata satışı çıxarıb.

Bu yaxınlarda isə sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun xaricdə daha bir neçə çox qiymətli daşınmaz əmlakı fiksə olunub və «müsadirə» edilib.

Bu barədə azpolitika.info-ya sabiq nazirə yaxın mənbələrdən məlumat daxil olub. Sayt yazır ki, Z.Məmmədovun ətrafında belə «əməliyyat-axtarış» tədbirləri 3-4 ildir ki, davam edir. Ən populyar versiyaya görə, Z.Məmmədov 2013-cü ilin prezident seçkiləri

ərəfəsindəki xəyanətkar davranışlarına görə hakimiyyətin qəzəbünə tuş gəlmiş baş nazirin sabiq birinci müavini Abbas Abbasovla gizli əlaqələrinə görə cəzalandırılır. Onun Azərbaycandakı və xaricdəki bütün biznesinə «əl qoyuldu», ətrafı təmizləndi, əksər səlahiyyətləri əlindən alındı və 2-3 il davam edən bu «budama prosesi»nin sonunda bu ilin fevral ayında Nəqliyyat Nazirliyi Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinə birləşdirilməklə, Z.Məmmədovun formal nazir statusuna da son verildi. Vəzifəsini itirdikdən sonra Z.Məmmədovun doğulduğu Ucar rayonundakı malikanəsinə qapıldığı, hətta dini mütaliə ilə məşğul olduğu bildirilib.

Lakin belə görünür ki, nə Ziya Məmmədov mal varlığı ilə

bağlı tam dolğun məlumatları təqdim edib, nə də ona inanırlar. Bu üzündən sabiq nazirin ətrafında kəşfiyyat fəaliyyətinə də son verilməyib. Elə davam edən bu fəaliyyət nəticəsində də Z.Məmmədovun vaxtilə soyad eyniliyi təşkil etməyən uzaq qohumlarının adına xaricdə bir neçə bahalı daşınmaz əmlak aldığı da müəyyənləşdirilib. Həmin şəxslər və onların adına olan əmlaklar təsbit edilib və səssizcə «müsadirə edilib».

Məlumatla görə, Z.Məmmədovun uzaq qohumları ilə «profilaktik söhbətlər» müsbət nəticələnib və onlar adlarına olan əmlakı səssizcə təhvil verməyə razılaşıblar. Bundan sonra həmin əmlaklar hökumətdəki qüdrətli şəxsin yaxınlarının adına keçirilib.

□ «YM»

# Üç ölkə kürdlərə qarşı birgə əməliyyat keçirə bilər

Siyasi analitik Həsən Oktayın fikrincə, hazırda beynəlxalq vəziyyət buna imkan verməsə də, bunun üçün əsaslar formalaşdırıla bilər

Xəbər verdiyimiz kimi, oktyabrın 2-də Türkiyə ordusu Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Hulusi Akar İrana səfər edib. «Təsnim» agentliyinin məlumatına görə, Akar Tehrana İran ordusu Baş Qərargah rəisi, general-leytenant Məhəmməd Baqirinin dəvəti ilə səfər edib. Tehrandakı Akar və Baqiri Şimali İraq Kürd Muxtariyyətində sentyabrın 25-də keçirilən referendum, iki ölkə arasında əməkdaşlıq, sərhəd təhlükəsizliyi, hərbi əməkdaşlıq, qaçaqmalçılıqla mübarizə, Suriya böhranı və regional problemlər müzakirə olunub.

General Akarın İran prezidenti Həsən Ruhani ilə görüşü zamanı da əsas mövzu regiondakı vəziyyət, terrorizmə qarşı mübarizə, ortaq təhdidlərə qarşı mübarizə haqqında danışılıb. İran prezidenti İraqda kürd referendumunu nəzərdə tutaraq coğrafi sərhədlərin dəyişdirilməsinin bölgədə qeyri-sabitliyin yaranmasına gətirəcəyini bildirdi. Eyni zamanda təhlükəsizliyə zərər olacağını qeyd edib. Bundan başqa, İran prezidenti iki ölkənin silahlı qüvvələri arasında əməkdaşlığın və münasibətlərin inkişaf etdirilməsi, təcrübə mübadilə proqramlarının həyata keçirilməsi kimi məsələlər müzakirə olunub. Həsən Ruhani iki ölkə arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsinin əsas hədəflərindən birinin terrora qarşı mübarizədə əməkdaşlıq olduğunu qeyd edib.

Hulusi Akar isə Türkiyənin İraq və Suriya başda olmaqla, bölgə ölkələrinin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşdığını, terrorizm mübarizədə İran və digər dost ölkələrlə əməkdaşlığı gücləndirmək niyyətində olduğunu bildirdi.

Hulusi Akarın daha bir görüşü İran Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının sədri və dini liderin təmsilçisi, admiral Əli Şamxani ilə olub. Bu görüşdə də təhlükəsizlik, sərhədlərin qorunması, regional vəziyyət, Suriya müharibəsi müzakirə olunub. Şamxani ilə Akar arasında Rusiya, Türkiyə və İranın Astana sammitində əldə olunmuş razılaşmanın icrası ilə bağlı danışılıb.

Qeyd edək ki, oktyabrın 4-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın İrana səfəri baş tutacaq. Hulusi Akarın Tehran ziyarəti müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində iki ölkə arasında əməkdaşlığın artırılması ilə yanaşı, Türkiyə prezidentinin Tehran səfəri öncəsi əldə olunan hərbi sahədə anlaşmaların detallarının razılaşdırılması məqsədi daşıya bilər.



lik, öz ərazilərində ciddi sayda kürd etnik qrupu var və bunların içərisində silahlı separatçı təşkilatlar mövcuddur. Həm Ankara, həm də Tehran növbəti mərhələdə kürd separatizminin öz ərazilərində alovlanmasından narahatdır. Bunun üçün sərhədlərin möhkəmləndirilməsi, daxildəki separatizmin qarşısının alınması ilə yanaşı, regional əməkdaşlıq mühümdür. Çünki sərhədlər xeyli dərəcədə «açıqdır» və iki ölkə arasında əməkdaşlıq olmasa, terrorun yayılmasının qarşısını almaq mümkün olmayacaq.

Yeri gəlmişkən, ötən gün İran mətbuatı SEPAH quru qoşunlarının komandanı, general Məhəmməd Pakpura istinadən İran və İraq ordusunun sərhəddə birgə hərbi təlimlərə başladığı haqqda xəbər yayıb. Təlimlərdə quru qüvvələri, artilleriya, zirehli texnika, vertolyotlar və pilotsuz aparatlar iştirak edir. Əsas məqsəd sərhəd təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Ötən həftə Türkiyə və İraq ordusu da sərhəddə birgə təlimlərə başlayıb. Bundan başqa, hazırda Türkiyə və İraq hökumətləri iki ölkə arasında əsas sərhəd-keçid məntəqəsi hesab olunan Habur gömrük-keçid məntəqəsinə alternativ yeni körpünün yaradılması və bu bölgənin İraq hökumətinin nəzarətində olması ilə bağlı danışıqlar aparır. Bütün bunlar kürd administrasiyasına təzyiq etmək, separatçı qərardan geri çəkilməsinə nail olmaq məqsədi güdür.

Ancaq bütün bu təzyiqlərin fayda verməyəcəyi təqdirdə Türkiyə, İran və İraqın kürd muxtariyyəti ərazisinə hərbi müdaxilə həyata keçirə biləcəyi haqqda xəbərlər dolur. 3 ölkə

arasında son günlərdə hərbi sahədə əməkdaşlığın və məsləhətləşmələrin (ötən həftə İraq ordusu Baş Qərargah rəisi Ankarada idi - K.R.) keçirilməsi hərbi müdaxilə versiyalarını aktuallaşdırır.

Ankarada yerləşən «Kafkassam» Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Həsən Oktay deyir ki, Şimali İraqda keçirilən referendum və onun ardınca baş verən olaylar ən çox Türkiyə və İrana təsir edəcək: «İrana görə kürd dövləti ideyasını İsrail dəstəkləyir və bu da gələcəkdə İrana ciddi problemlər yarada bilər. Türkiyə üçün isə son 10 ildir çox yaxşı əlaqələrin mövcud olduğu Bərzaninin Ankaraya gəlməsi razılaşdırılmağa və hətta Türkiyənin etirazlarına rəğmən referendum keçirməsi narahatlıq yaradıb».

H.Oktayın fikrincə, birbaşa hərbi müdaxilə az ehtimal olsa da, qarşıdurma qaçılmaz ola bilər: «Beynəlxalq hüquq baxımından Türkiyə və ya İranın Şimali İraqa birbaşa hərbi müdaxilə həyata keçirməsi hazırda real görünür. Ancaq eyni zamanda Türkiyə və İranın sərhədlərini təhdid edən qruplara qarşı təhlükəsizliyin təmin olunması məqsədilə əməliyyatlar keçirə bilərlər. Son bir ayda İran və Türkiyə Baş Qərargah rəislərinin qarşılıqlı səfərləri bölgədə qaynar olayların olacağına işarədir. İranın, Türkiyənin və hətta iki gün əvvəl Ankaraya gələn Putinin açıqlamalarında İraqın ərazi bütövlüyünə edilən vurğu çox mühümdür. Bu prosesdə mərkəzi Bağdad hökumətinin atacağı addımlar əhəmiyyətlidir. Tehran səfəri zamanı İran və Türkiyə arasında anlaşmanın əldə olunması və bunun əsasında birgə hərbi əməliyyatların keçirilməsi üçün hüquqi əsas yaradıla bilər».

□ KƏNAN



# Rayon qadınları arasında sorğunun şok edən nəticəsi: "Bizi döyün.."



## "Aşura" yeməyinin mənası nədir?

Bununla bağlı maraqlı rəvayətlər var

**Hər** il Aşura günündə ölkənin müxtəlif bölgələrində "aşura" və ya "hədik" adlı yemək bişirilərək paylanır. Bu ənənənin yaranması ilə bağlı müxtəlif versiyalar yarınsa da, dini mənbələrdə məlumat yoxdur. Ümumilikdə isə Məhərrəmlik ayının 1-cu günündə, yəni Aşura günü "hədik" yeməyi hazırlamaq ənənəsi müsəlman xalqların əksəriyyətində var.

Məsələn, Türkiyədə bu yemək "aşure" adlanır. Maraqlıdır ki, türklər bu yeməyi Nuh peyğəmbərin adı ilə bağlayırlar. Buna görə də yeməyin bişirilib paylanılmasını matəm ayını kimi deyil, bayram kimi keçirirlər.

Misirə isə "aşura" bu gün münasibətlə hazırlanan şirin yeməkdir. Yeməyin tərkibində əsasən buğda olur. Adəti üzrə burada da yemək qohum-qonşu arasında paylanır. Misirlilərin inancına görə, Aşura Musanın xilas olduğu gündür. Həmçinin bəzilərinin inanclarına görə isə bu gün həm də Adəmlə Həvvanın Yerdə ilk dəfə görüşdüyü gündür.

Məlumata görə, Liviyada da Aşura yeməyi bişirilir və paylanır. Onun tərkibində isə əsasən humus və lobya olur.

Azərbaycanda isə bu yemək Aşura gününə ehtiram əlaməti olaraq hazırlanır və ənənəvi olaraq qohum-qonşuya paylanır. İmkani olanlar yeməyi böyük qazanda bişirir, yoldan keçənlərə də təklif edir. Yeməyin tərkibinə buğda, noxud, paxla, quru üzüm, ərik, badam və qoz kimi təxminən 10 paxlalı, meyvə və sərt qabıqlı təamlar qatılır. Hətta bəzi bölgələrdə yeməyin tərkibinə xaşxaş, küncüt, nar, kenevir, quru alma və portağal da əlavə edilir.

Azərbaycanda isə xalq adətinə görə, İmam Hüseyin (ə) eh-sanı adı ilə "hədik" adlı paxlalı bitkilərin məhsullarından ibarət yemək hazırlanır və qohum-qonşuya hədiyyə olunur. Xalq içində gəzən inanca görə, guya Kərbəla əsirləri Şam xarabalığında qaldıqları zaman Əhli-beyt körpələri açıqdan ağlamağa başlamış, bu zaman ərzaq olmadığı üçün Xanım Zeynəb uzaqların başını qatmaq niyyəti ilə qazanın içinə bir ovuc xırda daş atmış və "bir azdan xörək hazır olar, yeyərsiniz" deyərək, onları ümidləndirmişdi. Allahın möcüzəsi ilə qazanın içindəki həmin daşlar dənli bitkilərə çevrilmiş və xörək hazır olmuşdu. Əlbəttə, bu rəvayətin doğru olması şübhə altındadır və yalnız xalq əsətiri kimi dəyərləndirilir.

Digər rəvayətə görə isə Nuh peyğəmbərin gəmisində olanlar quru ayaq basmağın sevincini həmin günü bayram etmək üçün gəminin anbarında qalan ərzaqlardan bir yemək bişirmişlər. Aşura günü "aşura" bişirmək və bunu paylamaq adəti də, deyilən görə, buradan qalıb.

□ Xəlida GƏRAY

**S**əhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi Azərbaycan qadınlara qarşı məişət zorakılığının xüsusiyyətlərini və səbəblərini araşdırılması üzrə sorğu keçirib. Sorğu Lənkəran, Beyləqan, Füzuli və Şəmkirdə yaş həddi 18 yaşdan yuxarı olan 400 qadın arasında keçirilib. Respondentlərdən qadınların öz statusunu necə dərk etməsinin vacib göstəricisi olan evli qadınların döyülməsinə münasibətləri haqqında məlumat toplanıb.

Qadınlardan hansı hallarda kişinin arvadını döyməyə ixtiyarı olub-olmaması haqqında soruşulub. Bura qadın xərəyi yandırmaq, əri ilə mübahisə etdikdə, ərindən icazəsiz harasa getdikdə, uşaqlara nəzarət etmədikdə və cinsi əlaqədən imtina etdikdə halları daxildir. Sorğuda ərini arvadını qeyd olunan hər hansı

səbəbə görə vurması və ya döyməsinə haqq qazandıran qadınlar da var. Qadınlardan 24.3%-i ərindən icazəsiz harasa getdikdə, 18.9%-i uşaqlarına nəzarət etmədikdə, 13.6%-i əri ilə mübahisə etdikdə, 8%-i cinsi əlaqədən imtina etdikdə, 5%-i isə xərəyi yandırdıqda arvadını döyülməsinə haqlı sayır. Ümumilik-



də rəyi soruşulanların təxminən 28%-i qeyd olunan səbəblərdən heç olmasa birinə görə ərini arvadını döyməsinə düzgün sayır. **İSİM-in** həkim metodisti **Raisə Əhmədova** **Beynəlxalq Qeyri-zorakılıq gününün həsr olunan tədbirdə sorğuda yaş 18-dən yuxarı olan ailəli, qeyri-rəsmi nikahda olan, boşanmış və dul**

qadın üzərində zorakılığın əsaslandır. Nə yazıq ki, bir sıra qadınların psixologiyasında bu cür fikirlər ta qədim zamanlardan mövcud olub. Çoxları Azərbaycanın məşhur "O olmasın, bu olsun" filmindəki Məşədi İbadın "Arvad kişidən nə qədər qorxsas, bir o qədər yaxşıdır" sözlərini yəqin ki, xatırlayar. De-

irə. Ona görə də düşünürəm ki, 28 faizdən çox qadın kişinin qadını döyməsinə haqq qazandıra bilər və mənim üçün bu 28 faizdə hansı yaş aralığındakı qadınların iştirak etdiyini bilmək maraqlı olardı. Kişinin zorakılığına və kişinin törətdiyi cinayətə əsas verən qadınlar problemin aradan qaldırılmasına ciddi ma-

rın özüdür. Elə qadınlar var ki, onlar düşünür ki, ailənin idarə edilməsində bu tətbiq olunmalıdır".

**M. Zeynalova** insanları bu cür düşüncədən qurtarmaq üçün şüurun dəyişməsinin vacib olduğunu dedi: "Təkcə marifləndirmə ilə bu işlərin qarşısını almaq olmaz. Şüur ictimai qınaqla dəyişə bilər. Bəzi qadınlar özlərini daha uğurlu və ideal təqdim etmək üçün günahkar qadın döyülməsi tendensiyasını irəli sürürlər".

**Psixoloq Azad İsayadə** bildirdi ki, qadına qarşı daha aqressiv davranan da sırf qadın cəmiyyətinin özüdür: "Bu, yalnız bizə xas bir xarakter deyil. Ümumiyyətlə, əsrlər boyunca dünyada kişi hegemonluğu olduğuna görə belə bir fikir formalaşmışdır. Bəzi ölkələrdə bu bir az çoxdur, bəzi ölkələrdə isə azdır. İnkişaf etmiş Qərbi ölkələrdə də bu problemə rastlaşırlar. Sədəcə orada daha güclü feminist hərəkatı olduğuna görə bunu şərqdəki kimi açıq-aşkar görmək olmaz. Orada qadın hüququ qanun çərçivəsində daha yaxşı qorunur. Şərq ölkələrində



**"Mehriban Zeynalova: "Onlar düşünür ki, ailənin idarə edilməsində bu tətbiq olunmalıdır"**

**Azad İsayadə: "Ərin qulağını dolduran da qadındır"**

**qadınlardan iştirak etdiyini bildirdi:** "15-19 yaş kateqoriyasında olanlardan 14 nəfər (3,5%), 20-24 yaş arası 40 nəfər (10,0%), 25-29 yaş arası 59 nəfər (14,8%), 30-34 yaş arası 41 nəfər (10,3%), 35-39 yaş arası 37 nəfər (9,3%), 40-44 yaş arası 43 nəfər (10,8%), 45-49 yaş arası 56 nəfər (14,0%) və 50-54 yaş arası 55 nəfər (13,8%) sorğuda iştirak edənlərdən 216 nəfəri (54%) tam orta təhsilli, 84 nəfəri (21%) orta ixtisas təhsilli, 42 nəfəri (10,5%) ali təhsilli, 8 nəfəri (2,0%) ibtidai təhsilli, 3 nəfəri (0,8%) təhsil almamışlardır".

Qeyd edək ki, 28 faiz qadın "ərim istəsə mənə döyər də, söyər də" deməsi cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılanmayıb. Azərbaycanda məişət zəminində baş verən cinayət hadisələrinin də əksəriyyəti məhz kişinin

mək ki, bu cür düşüncə keçmişdən bir sıra insanların psixologiyalarında hələ də qalıb.

**"Təmiz Dünya" Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova deyir ki, qadınlar bəzən düşünür ki, döyülməyə layiqdirlər:** "Biz qadına qarşı şiddətlə ona görə mübarizə apara bilmirik ki, qadınlar bu cür stereotiplərdən asılıdır. Qadınlar bəzi hallarda kişilərə haqq verirlər. Onları dəstəkləyirlər, düşünür ki, qadınlar döyülməyə layiqdir. Çünki onlar zamanında döyülmüş qadınlardır. Əslində mən bu cür düşüncənin qadınların 28 faizdən daha çox olduğunu düşünürəm. Çünki əksər qadın düşünür ki, kişi qadını döyər bilər, çünki qadın günahkardır. Qadının günahı isə yeməyi vaxtında bişirməməsi, ərindən gec durması, uşağa yaxşı baxmamağı, ərindən icazəsiz atası evinə getməsi və sa-

neçilik törədirlər. Bu qadınlar ola bilər ki, baldızlar, qayınanalar, yaxın adamlar olsun, hansı ki, bu stereotiplə, bu düşüncə tərzi ilə böyüyüblər. Mən həmişə deyirəm bizim qanunlarımızla davranış motivimiz uyğun gəlmədiyi üçün qanunun icrasında ciddi problemlər yaranır. Çünki biz qanuna tabe olmaq, qanunu öyrənmək yox, öz yaşam tərziyimizi məişət səviyyəsində müəyyənləşdirib yazılmamış qanunlarla idarə edirik. Bu yazılmamış qanunların içində qadın döyülməsi, günahkar hesab edilməsi, təzyiqlə saxlanılması əsas davranış motivimizdən biridir. Bunun da arxasında qadın günahkardır devizi gedir ki, qadın istəsə ailəni qoruyar, qadın istəsə hər şey mükəmməl olar. Bunları qadın etməlidir. Bunları etməyəndə qadını döymək də olar. Təəssüf ki, bu fikirlərə də rəvac verən elə qadınla-

də qanımlar var. Bu qanımlara görə, kişi və qadın bərabər hüquqludur. Amma realıqda qadınlar çox vaxt işləmir, ya da zəif işləyir. Şərqdə qadın rolunu daha çox ailə, uşaq və evlə bağlıdır. Kişinin isə pul qazanmaqdır. Ailədə bəzən kim pul qazanırsa, o meydan oxuyur. Hətta belə bir fikir də var ki, "kişi döyürsə, deməli sevir". Bu söz faktiki olaraq kişi hegemonluğunun tərəfini saxlayan atalar sözüdür. Qəbul olunmuş qanunlar işləsə, bu, psixoloji davranışa da təsir edər. Təəssüf qeyd etməliyəm ki, qadına qarşı daha aqressiv davranan da sırf qadın cəmiyyətinin özüdür. Məişət zorakılıqlarına da diqqətlə baxsaq görürük ki, o zorakılığın kökündə qayınanının, baldızın fikri var. Məişət zorakılığının alət kimi istifadəsi ər olur. Ərin qulağını dolduran isə xanımlardır".

□ Günel MANAFLI



**A**z qala hamımız onlardan asılı vəziyyətə düşmüşük. Həftənin bütün günlərini onların ixtiyarına vermişik. Bu gün "Eşkiya"nın günüdür, iki gün sonra "İstanbullu gəlin" in, sonra... Beləcə, serialar həyatımıza girəndən onlarla birgə yaşayır, həyatımızı onlarla planlayırıq.

Doğrudur, Azərbaycanın tələ-məkani da serial sarıdan boldur. Amma nəyə görə onlara ancaq yaşlı nəslin nümayəndələri, üstəgəl, seçim imkanı olmadığı üçün baxırlar. Baxmayaraq ki, bu günə qədər serialların çəkilişi üçün dövlətin ayırdığı vəsait hissə-hissə televiziya kanallarına ödənilib. Təkcə 2013-cü ildə şüaranın verdiyi vəsaitlər hesabına 15-dən çox serial çəkilib.

Amma bu, ölkədə serial industriyasının inkişafı üçün yetərli deyil.

Heç maraqlanırızmı, fanatı olduğunuz serial qəhrəmanları, eləcə də onları yayımlayan kanallar nə qədər qazanır?

"Yeni Müsavat" Türkiyə mətbuatındakı son rəqəmləri nəzərinizə çatdırır. Bu rəqəmləri həmin serialları çəkən şirkətlərdən açıqlamasaydı, həqiqiliyinə şübhə etmək mümkün idi. Amma bu rəqəmlər əsasında Türkiyənin serial industriyasının gəliri barədə fikir sahibi olmaq mümkündür.

1. "Lalə Devri" serialı ilə məşhurlaşan Serenay Sarıkaya hazırda rol aldığı "Medcezir" serialına başlayanda hər seriyaya görə 15 min lira (6-7 min AZN) alıb. Amma daha sonra maaşına 10 min lira (4 min AZN) əlavə etdirən Sarıkaya son olaraq serialın hər bölümünə görə 25 min lira (11-12 min AZN) qazanıb.

2. "Möhtəşəm Yüzi" in sultanı Halit Ergenc daha öncəki seriallarda hər bölüme görə 35 min lira (17 min AZN) qazanırdı. Amma "Möhtəşəm Yüzi" in populyarlığı ona başlanğıcda hər bölümə görə 45 min lira (21 min AZN), hazırda isə 60 min lira (30 min AZN) qazandırır.

4. "Qurdlar Vadisi" nin Necati Şaşmazı hər bölüme görə 60 min lira (30 min AZN) qazanır.

5. "Güneşi beklerken" le populyarlıq qazanan, hazırda "Siyah İnci" serialında rol alan Hande Erçel hər bölümə görə 20 min TL (10 min AZN) qazanır.

6. Neslihan Atagülün qona-

rarı isə ondan daha artıqdır. O, hər bölüme görə 40 min TL (20 min AZN) qazanır.

7. Fahriye Evcen də 40 min TL qazanırdı. O, son olaraq "Ölene kadar" serialında bu məbləğə anlaşımışdı.

8. Sinem Kobalın hər seriala görə qazandığı qonorar da - 40 min TL (20 min AZN) məbləğindədir.

9. Burçin Terzioğlu da son dönmə serialların axtarılan qadın oyunçularındandır. O da son çəkildiyi serialda hər bölüme görə 45 min TL (23 min AZN) qazanırdı.

10. Elçin Sangu da çəkildiyi hər serialın bölümünə görə 45 min TL (23 min AZN) alır.

11. İlker Kaleli - 50 min TL (25 min AZN)

12. Engin Akyürek - 60 min TL (30 min AZN)

13. Burak Özçivit - 60 min TL

14. Engin Altan Düzyatan - 60 min TL

15. Çağatay Ulusoy - 70 min TL (35 min AZN)

16. Bergüzar Korel - 80 min TL (40 min AZN)

17. Barış Arduç - 80 min TL (40 min AZN)

18. Tuba Büyüküstün - 120 min TL (60 min AZN)

19. Beren Saat - 120 min TL

20. Halit Ergenç - 140 min TL (70 min AZN)

21. Kıvanç Tatlıtuğ - 150 min TL (75 min AZN)

Ötən mövsüm "Cəsur və Gəzəl" serialından ayrılarda hər bölüme görə 130 min TL (65 min AZN) qazanırdı. İndi isə özü qiymətini artırıb. Baxmayaraq ki, son olaraq çəkildiyi serialar "Kurt Seyit və Şura", eləcə də "Cəsur və Gəzəl" gözələnən uşuru əldə etməyib.

22. Kenan İmirzalıoğlu - 350 min TL (170 min AZN)

Bu da yetərincə böyük məbləğdir. Və bu günə qədər Türkiyədə heç bir serial aktyoruna həttə çox məşhur olsa da bu qədər qonorar verilməyib. Düşünün ki, serial həftədə bir dəfə, ayda 4 dəfə yayımlanır. Və

# Serial biznes - ortada

## ağlasığmaz pullar doluşur

Ona "sabun operası" deməyə insanın dili gəlmir; serial industriyası bütün sərhədləri aşır



aktyor hər bölüme görə 170 min AZN qazanırsa, bu, ayda 680 min AZN deməkdir. Yarım milyondan daha artıq. Bu məbləğ Türkiyə kimi reklam və televiziya bazarı rentabelli olan bir ölkə üçün belə həddən artıq böyük rəqəmdir.

### Seriallardan yüz minlərlə insan çörək pulu qazanır

Türkiyədə bir serial kanala 170-200 min manata başa gəlir. Bir serialın yaradıcı və texniki heyətinin sayı 130 nəfərə yaxın olur. Telekanal seriallarında ən çox pul baş rol ifaçısına sərf olunur. Bu haqda bir qədər sonra. Amma serialın bütün maliyyəsinin 25 faizi aktyor və aktrisalara ayrılır. Telekanal bir serialın uğurlu olub-olmamasını 4-6 seriyada anlayır. 10-cu seriyadan sonra isə serial öz xərclərini qarşılımaş olur.

Türkiyədə serial yayımı za-

manı, yeni fasillərdə nəzərdə tutulan reklam məbləği isə 3 milyard dollara çatıb. Film şirkətlərində belə təəssürat var ki, esləndə seriallar tamaşaçının izləməsi üçün yox, reklamların izlənməsi üçün çəkilir. Amma maraqlıdır ki, bir Türkiyə serialının xarici kanalda izlənməsi o qədər də baha başa gəlmir. Yeni bu serialın bir bölümü üçün şirkətə cəmi 10 min dollar ödənilir.

Seriallar vaxtilə 60 dəqiqə, reklamlar isə 15 dəqiqə imiş. Sonradan daha çox reyting qazanmaq üçün 80 dəqiqəyə çıxdı seriallar, nəticədə isə insanlar 100 dəqiqə ərzində bir seriala məhkum olundular. Bundan isə daha çox qazancı telekanallar götürdü. Telekanallar 80 dəqiqəlik bir serialın arasına təxminən yarım saatlıq bir reklam sıxışdırır. Bundan isə hər serial 170-400 min manat reklam gəliri

əldə edir. Kanalların reklam tarifləri bir-birindən fərqli olsa da, buna daha çox reyting göstəriciləri qərar verir. Vacib bir detali qeyd etmək lazımdır ki, Türkiyədə dizi sektoru hazırda 130 min nəfəri işlə təmin edir. Həftə ərzində yerli serial sektorunda 10 milyon manat həcmində pul dövriyyə edir.

### Serialların çəkildiyi evlərin sahibləri... pula pul demir

İmkanlı, gəlirli firmaların da əsas hədəfi seriallar, daha doğrusu, onlara sponsorluq etmə istəyidir. Təkcə bir serialda loqosunu yayımlatmaq üçün müraciət edən firmaların sayı 30-dan artıqdır. Amma sponsorluq etmək istəyənlər daha böyük pullar ödəməlidir. Sponsorluq üçün firmaların ödədiyi məbləğ 17-25 min dollar arasındadır. Amma serial populyarlıq qazanan andan etibarən firmalar bu sponsorluq üçün daha böyük məbləğ ödəyirlər. Maraqlıdır ki, belə bir sponsorluq altına girənlər pullarını beşqat artıq geri qazanırlar. Məsələn, bir müddət öncə, Kanal D-nin efirində yayımlanan "Min bir gecə" nin sponsoru Koçak Gold serial sayəsində bilərəzlik satışlarını 30 faiz artırırmışdı.

Firma yetkilisi serialın hər seriyasına sponsorluq üçün 25 min manat ödəsə də, bunun əvəzində yaxşı qazandığını da etiraf edib.

Serialının çəkilməsi üçün evini, villasını kirayə verənlər də bu sahədə çox qazananlardır.

Araşdırmamız nəticəsində məlum oldu ki, ortabab bir həyat evinin təkcə bir günlük kirayəsi 750 dollardan başlayır. Bir serialın təxminən 6 ay davam etməsi şəraitində ev sahibinin də burdan yaxşı qazanacağı sirr deyil. Bəzən bu yüksək qiymətlər ucubətindən serial rejissorları məket ev, yeni studiya-evlərə üstünlük verir. Bu halda nə evə görə çox pul ödəmək zorunda qalırlar, nə də evə dəyən ziyana görə başları ağrıyır. Maşın kirayəsi də serialların pul qazandırdığı sahələrdəndir. Türkiyə seriallarında gördüyümüz bahalı, şıq maşınlar üçün də kirayə maşın bazarı canlanır. Burada da bir günlük maşın qiyməti 50-200 manat arasında dəyişir. Filmə bir neçə maşından istifadə olunduğunu nəzərə alanda bu, heç də kiçik məbləğ deyil. Bəzən film çəkən şirkətlər qənaət məqsədilə aktyorların və ya yarıradıcı heyətdəki digərlərinin maşınlarından istifadə edirlər. Amma bu, çox geniş yayılmış hal deyil.

Sonda... Gördüyünüz kimi, ortada yetərincə böyük pullar və məbləğlər dövr edir. Bizim serial industriyası ilə müqayisədə Türkiyə bu sahədə böyük uğurlara imza atıb. Həm serialı inkişaf etdirib, onu dünya bazarına çıxarıb. Həm də yüz minlərlə insana iş yeri açıb. Azərbaycan turizmdə olduğu kimi serial sahəsində də Türkiyə nümunəsindən bəhrələnsə, ortaya olduqca ciddi nəticələr çıxardı.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

# Azərbaycanda ən populyar 3 peşə hansıdır?

**Əhməd Qəşəmoğlu:** "Gənclərimiz onları daha çox maddi cəhətdən təmin edə biləcək ixtisaslara can atır"

Vaxtında düzgün peşə seçmək hər bir insanın həyatında önəmli məsələdir. Çünki seçilən peşə insanın gələcəyini müəyyənləşdirir, onun sonrakı iqtisadi-sosial durumuna, bir sözlə, bütün həyatına təsir edir. Unutmaq olmaz ki, hazırda dünyada vəziyyət olduqca sürətlə dəyişir və bu da peşələrə öz təsirini göstərir. Bu səbəbdən peşə seçərkən bugünkü ömək bazarında həmin peşəyə nə qədər tələbat olduğunu da nəzərə almaq lazımdır.

Maraqlıdır, bəs hazırda dünyada və ölkəmizdə ən populyar və perspektivli peşələr hansıdır?

Məlum olduğu kimi, dünyada peşələr iki istiqamətə ayrılır -

çox qazandıran və tələb olunan peşələr. İnsanlar çalışır ki, daha az stressli, təhlükəsiz, şəraitlə təmin olunan, rahat və çox pul qazandıran peşələri seçsinlər. Bu baxımdan, məlum olub ki,

dünyada, eləcə də ABŞ-da ən çox qazandıran və tələb olunan peşə sığorta agentidir. Bundan sonra mühəndis-proqramçı peşəsi gəlir. Mütəxəssislərin araşdırmalarına görə, 8 ildən sonra bu peşəyə maraq daha 30 faiz artacaq. Dünya ölkələri arasında 3-4-cü ən populyar peşə kimi hüquqşünaslıq peşəsi qeyd edilir. Xarici ölkələrdə bu peşə həm populyar, həm də çox qazanc gətirən peşə hesab olunur. Siyahıda gələn digər peşələrə diqqət

edəndə məlum olur ki, Avropa və digər inkişaf etmiş ölkələrdə insanlar dövlət məmuru olmaqdan, daha çox sərbəst, gəlir gətirən peşəyə üstünlük verir.

Azərbaycanda isə əksinə, daha çox dövlət qulluğunda çalışmağa üstünlük verirlər. Bununla belə, araşdırmalar onu göstərib ki, son illərdə ölkəmizdə ən çox tələb olunan və populyarlaşan peşə proqramçılıq və iqtisadi sahələrdir. Həmçinin həkim və hüquqşünaslıq peşəsi də populyar və perspektivli peşə hesab olunur, baxmayaraq ki, hüquqşünaslar işlə təmin olunmaq üçün müəyyən problemlərlə üzləşir. Maraqlıdır ki, populyar olan peşələr siyahısında şou-biznes sənəti də var.

Ekspertlər qeyd edir ki, yaxın gələcəkdə hər 5 gəncdən biri bu sənətə gəlməyə çalışacaq.

Jurnalist və müəllim peşəsinə isə maraq getdikcə azalmağa başlayıb. Halbuki 90-cı illərdə jurnalçı peşəsi həddən artıq çox populyar peşə hesab edilirdi.

**Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu** mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışib. O qeyd edib ki, son vaxtlar cəmiyyətimizdə peşənin mahiyyətindən daha çox onun gələcəkdə necə gəlir gətirməsi nəzərə alınır: "Biri var insanların peşəyə görə göstərdiyi maraq, biri də var ki, ortada başqa motivlər olsun. Bu hesabla Azərbaycanda çalışırlar ki, daha çox iqtisadiyyatla, beynəlxalq əlaqələrlə bağlı peşələri seçsinlər. Buna misal olaraq bu il yüksək bal toplayan abituriyentlərin böyük əksəriyyətinin İqtisad Universitetinə sənəd verməklərini qeyd edə bilərik. Bu onu bir daha göstərdi ki, daha çox bal toplayanlar çalışır ki, bu universitetə qəbul olunsunlar.

Azərbaycan üçün isə bu gün vacib peşə ixtisasları var. Lakin qeyd etdiyim kimi, gənclərimiz onları daha çox gələcəkdə maddi cəhətdən təmin edə biləcək ixtisaslara can atırlar. Bu heç də yaxşı hal deyil. Çünki ölkədə elə bir vəziyyət yaranmalıdır ki, gənclər daha çox ölkənin taleyi üçün vacib olan sahələrə maraq göstərsin. Təəssüf ki, hazırda bütün dünyada, o cümlədən də Azərbaycanda maddi dəyərlər daha çox öncül rol oynayır və insanların həyatına, davranışına təsir edir. Beləliklə, nəticə olaraq

bildirim ki, hazırda ölkəmizdə iqtisadi sahələr daha çox populyardır".

**Sosioloq bir zamanlar ölkədə məşhur olan jurnalist peşəsinə marağın azalması səbəblərindən də söz açıb:** "Jurnalist peşəsinə maraq müəyyən qədər qalmaqdadır. Çünki hazırda jurnalistlərə də dövlətin diqqəti, qayğısı görünür, onlara ev verilir, qrantlar ayrılır və sairə. Bu da müəyyən qədər jurnalist peşəsinin reytingini saxlayır. Bu məsələlər olmasa, jurnalist peşəsinin reytingi daha da düşər. Çünki bir vaxtlar jurnalistlər daha çox romantik xəyallarla yaşayırdılar və düşünürdülər ki, gələcəkdə daha çox şey əldə edə bilərlər. Vətənpərvər gənclərimizin də bir çoxu jurnalistikaya ona görə gedirdilər ki, ölkəyə fayda verə bilərlər. Lakin gələndə ki, qələmlə, qəzetlə o qədər də ciddi iş görmək mümkün deyil, böyük romantika və vətənpərvərliklə yaşayan gənclərin özünün bu sahəyə marağı bir qədər soyudu. Əsas kontingent də onlar idi və onların da sayı azaldı. Yerdə qalanlar üçün isə fərqi yoxdur, onlar jurnalistikada və ya başqa sahədə də ola bilərlər, təki peşə maddi cəhətdən onlara köməklik etsin".

□ **Xalidə GƏRAY**



**O**ktabrın 2-si. "Rəşad Sadıqov millidən gedir" xəbəri diqqətimi çəkdi. Telefonda xəbər açılanadək reaksiyama "nəhayət ki" sözü ilə dedim...

Xəbərde bildirilirdi ki, R.Sadıqovun getmək istəyindən AFFA da məlumattır. "Bununla bağlı Bakı Olimpiya Stadionunda oyun günü veda tədbiri də nəzərdə tutulub. Kapitan oktyabrın 8-də Almaniya ilə səfər matçında iştirak etməyəcək". Cansızıcı üç-dörd cümlə və Rəşadın Azərbaycan futboluna verdiyi böyük bir xidmət...

Azərbaycan milli komandasının kapitanı Rəşad Sadıqovun karyerasını başa vürməsi xəbəri kimlər üçün gözənilməz olsa da, bu, əslində gözənilən idi. Rəşad təkca yaxşı müdafiəçi deyil, o, həm də yerini bilən oyunçudur, bir vətənpərvərdir. 35 yaş müdafiəçi üçün kritik həddidir, həm də dünya futbolu artıq 20-30 bundan əvvəlki deyil. İndi müdafiəçi olmaq üçün oyunçudan bir çox bacarıqlar tələb olunur. Yaş isə öz işini görür...

Rəşad Azərbaycan futbolunun inkişafı üçün, millimiz üçün bacardığından daha artığını etdi. Azərbaycan milli komandası həm də onun bacarıqlı oyunu sayəsində ağır məğlubiyyətlər dövrünü arxada qoydu, qələbələr qazandı, milyonlarla azarkeşə sevinc bəxş etdi. Rəşadın Norveçlə oyunda öz qapımıza vurduğu topdan sonra əli ilə başına vurduğu epizodu xatırlayırsınız? Mənə o vaxt elə gəldi ki, Rəşad daha çox getmək qərarını qətiləşdirmədiyi üçün özünü qınayırdı həm epizodda. Müdafiəçinin öz qapısına top vürməsi nə birinci, nə sonuncu hadisədir. Amma Rəşad kimi peşekarlara bu cür sözlər boş və mənasız təskinlik kimi görünə bilər. Ona görə Rəşadın sabah keçiriləcək Çexiya ilə qarşılaşmada millinin heyətində son oyuna çıxması gözənilməz deyil, qanunauyğunluqdur, zamanın insanla razılaşması, bəlkə də qələbəsidir...

Rəşad mətbuata açıqlamasında deyib ki, Çexiya ilə oyun millimizin cari seçmə mərhələdə son ev qarşılaşması olduğunu nəzərə alaraq bu qərarı verib. Bəs suallar? Kapitan deyib ki, bütün sualları oyunöncəsi keçiriləcək mətbuat konfransında cavablandıracaq...

Rəşad Sadıqov 111-ci oyunu ilə millinin heyətində çıxışını başa vurur. İzləyə bildiyim qarşılaşmalarda onu həmişə fədakar gördüm. Bu təkca futbolçu fədakarlığı deyil, bu millinin adına layiq olmaq fədakarlığı kimi qiymətləndirilməlidir. Rəşadın əlbəttə ki, yeri görünəcək. Həm bir kapitan, həm müdafiəçi kimi. Onun künc zərbəsindən sonra vurduğu qollar üçün danıxacaq (yeri gəlmişkən, 2001-ci ildən əsas milli komandaya dəvət edilən Rəşad Sadıqov yığmanın heyətində 110 oyun keçirib və 5 qol vurbu), həmişə yaxşı sözlər



## Komanda yoldaşları sabahki oyunda kapitanlarını qələbə ilə yola sala biləcəklərmi?

lə xatırlanacaq. Məncə, milidən ayrılmaq qərarı böyük futboldan ayrılmanın baş məşqçidir, yəqin Rəşad tezliklə "Qarabağ"la da vidalaşmağa özünü hazırlayır. Yaxşı yol, Rəşad...Sən Azərbaycan futboluna adını qızıl hərflərlə yazdırmağı haqq etdi. Tamaşaçı alqışların halalın olsun...

\*\*\*

AFFA-nın baş katibi Elxan Məmmədov da təbi ki, milidən bu cür oyunçunun ayrılmasının necə itki olduğunu fərqləndirir.

Qol.az saytına açıqlamasında o deyib ki, bu qərarı barədə ona məlumat verəndə xeyli təəssüflənib: "Çünki təəssüflənmək mümkün deyil. Axı biz onu millinin oyunlarında görməyə adət etmişdik. Hər oyundan əvvəl və sonra onunla mütləq komanda, oyun haqda söhbətimiz olur. 16 ildir millinin formasını geyinən bir futbolçunu Çexiya ilə qarşılaşmadan sonra yola salmaq...

Həqiqətən də çətin qərardır. Rəşad millinin formasını ən çox geyinən futbolçudur. 110 dəfə ölkənin əsas komandasının heyətində meydana çıxıb. Bu rəqəmin özü onun milli üçün nə qədər böyük sima olduğunu göstərir. Son 10 ildə onunla birgə fəaliyyət göstərməyimizlə fəxr edirik. Bilirəm ki, azarkeşlər də onu axtaracaqlar. Çünki o, həm də komandanın lideridir, ən çətin anlarda futbolçuları ətrafında toplamağı bacarırdı".



E.Məmmədov haqlı olaraq deyib ki, Rəşad həm futbolçu, həm də şəxsiyyət kimi bir çox gəncin kumiridir: "Onun bu qərarına hörmətlə yanaşır və gələcək işlərində də uğurlar arzulayıq. Sadıqovun gələcəkdə məşqçi kimi də futbolumuza xeyir verəcəyinə əminik".

\*\*\*

Azərbaycan millisi sabah saat 20:00-da Çexiya ilə qarşılaşacaq ki, bu oyunun şəxsən mənim üçün yeganə maraqlı tərəfi Rəşad Sadıqovun veda görüşü olmasıdır. Çexiya bir neçə ildə yaxşı komanda idi və hətta Avropa birinciliyində mükafatçılar sırasına çıxırdı. İndi isə onlar bizdən də betər gündədirlər. DÇ-2018-in seçmə mərhələsində millimizə rəqib olan bu komanda dünən axşam artıq Bakıya gəlib.



Çexiya millisinin baş məşqçisi Karel Yarolum da yerli mətbuata danışarkən deyib ki, hər iki komandanın mundialın finalında vəsiqə qazanmaq şansı yoxdur: "Azərbaycan millisi də bizimlə eyni vəziyyətdədir. Onların da dünya çempionatının final mərhələsinə çıxmaq şansları qalmayıb. Yəni də sona qədər mübarizə aparacağıq. Çünki nəticə turnir cədvəlindəki mövqeyimiz və reyting əmsali baxımından böyük önəm kəsb edir. Avropa çempionatının seçmə mərhələsinin püşkatmasında komandalardan hansı səbətdə yer alması məhz reyting əmsalından asılıdır".

Baş məşqçi deyib ki, heyətdə yer alan futbolçuların hazırkı durumu onu qane edir, Azərbaycanla oyundan əvvəl futbolçuların motivasiyası yüksəkdir (qol.az)...

Havaların qəfil soyumasının Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi Robert Prosiñeçkiyə necə təsir etdiyini demək çətin deyil, amma göydən "xəstəlik yağır". Hara baxırsan, qrip, öskürək... Motivasiya sıfır. Bu halda stadionda getmək nədir, heç televizorda oyuna baxmağa həvəs yoxdur. Amma nə edək, gərək millinin oyununa baxasan.

Yaxşı olar ki, komanda yoldaşları kapitanlarını sabah qələbə ilə yola salsınlar. Yəqin Prosiñeçki də bunu istəyər...

Xorvatiyalı baş məşqçisi sabahki və oktyabrın 9-da Almaniya

ya ilə rəqib meydana qarşılaşma üçün aşağıdakı futbolçulara dəvət göndərib. Rəşad sonuncu dəfə kapitanlıq edəcəyi heyətə baxacaq.

Kamran Ağayev ("Mlada", Çexiya)

Anar Nəzirov ("Zirə")  
Emil Balayev ("Səbail")  
Tərlan Quliyev ("İnter")  
Bədavi Hüseynov ("Qarabağ")

Rəşad Sadıqov ("Qarabağ")  
Maksim Medvedev ("Qarabağ")  
Pavel Paşayev ("Aleksandriya", Ukrayna)

Maqomed Mirzabekov ("Neftçi")

Ürfan Abbasov ("Qəbələ")  
Ruslan Abışov ("Neftçi")  
Rahid Əmirquliyev ("Qarabağ")

Qara Qarayev ("Qarabağ")  
Dmitri Nazarov ("Aue", Almaniya)

Təmkin Xəlilzadə ("Zirə")  
Mahir Mədətov ("Qarabağ")  
Cavid Hüseynov ("Qəbələ")  
Araz Abdullayev ("Anortosis", Kipr)

Əfrən İsmayılov ("Qarabağ")  
Riçard Almeyda ("Qarabağ")  
Ruslan Qurbanov ("Qəbələ")

Namik Ələsgərov ("Neftçi")  
Ramil Şeydayev ("Qarabağ")

Renat Dadaşov ("Ayntraxt", Almaniya)

□ Nazim SABİROĞLU







# MUSAVAT

## Son səhifə

N 203 (6817) 4 oktyabr 2017



### Əhali mağazanı soymaq istəyən oğruları daşqalaq etdi

Britaniyanın Birminqem şəhərində yerli sakinlərdə yerli sakinlər zinyət əşyaları satılan mağazanı qarət etmək istəyən şəxsləri daşqalaq ediblər. Bu barədə lenta.ru saytı "Birmingham Mail"ə istinadən yazıb. Dörd nəfər naməlum şəxs sahibi qızıl mağazasını bağlayan vaxt içəri hücum edib. Onlardan biri qapının ağzında dayanıb, digərləri isə əllərində çantaya qiymətli əşyaları doldurublar. Mağazanın qabağında onları "Audi S3" maşını gözləyib. Dörd dəqiqə sonra küçüyə qonşu mağazanın əməkdaşları və piyadalar toplaşdı. Üç qarətçi öz maşınlarına doğru qaçanda onları kərpic və kəsici alətlərlə vurublar. Yerli sakinlər eyni zamanda "Audi" maşının arxa şüşəsini də daşla vurub qırıblar, qarətçilərin maşının qapısını bağlamağa mane olmağa çalışdılar. Buna baxmayaraq, cinayətkarlar gizlənməyə müvəffəq olublar. Onlar qrupun dördüncü üzvünü də götürüb aradan çıxmağa nail olublar. Şahidlərdən birinin dediyinə görə, mağaza sahibi yaralanıb. Bundan başqa, oğrulara mane olmağa çalışan yerli sakinlərdən birinin əli kəsilib.

## 78 siam timsahı qaçdı

Çinin Siçuan bölgəsindəki fermadan 78 cravan siam timsahı qaçdı. Bu haqda "Daily Mail" xəbər yayıb. Təmir zamanı təsadüfən konteynerin qapıları açıq qalıb və 78 timsah azadlığa çıxıb. Son nəticədə onların böyük bir qismi yaxalanıb, beşi isə aradan çıxmağı bacarıb. Bölgə rəhbərliyi axtarış qruplarını işə qoşublar və ümid edirlər ki, ya itən timsahları tapacaqlar, ya da onların ölməsi ilə bağlı hər hansı bir ip ucu əldə edəcəklər. Cravan siam timsahları insanlar üçün hər hansı təhlükə təşkil etmir. Əgər onlar sağ qalıb, çaya qədər özlərini çatdırsalar, böyüyə və ar-



ta bilirlər. Buna bənzər presedentlər Floridada da zaman-zaman baş verib.

Siam timsahları Kambodada, İndoneziyada, Malayziyada, Laosda, Myanmədə, Vyetnamda, Taylandda

və Kalimantan sahillərində daha çox görünür. Onlar 3-4 metr uzunluğuna qədər böyüyürlər. Bu növ artıq yox olmaq üzrədir. Yer üzündə ümumən bu heyvanlardan cəmi 5 min dəne qalıb.

## Şagirdləri lənətlədiyi üçün həbs olundu

Tokio sakini Takesi İnabunu şagirdləri lənətlədiyinə görə həbs ediblər. Bu barədə "Japan Today" xəbər verib. 41 yaşlı yapon uşaqların keçdiyi piyada keçidində vara-ninqyo adında ənənəvi lənətlənmiş gəlincik qoyub. O, həmin yerə eyni zamanda kiçik bir yazı da yazıb: "Sizin hamınız avarasınız və ölməyinizi arzu edirəm".

Vara-ninqyo adlı oyuncaq polis dən marağına səbəb olub. İnabu etiraf edib ki, məktəblilərə həqiqətən də lənət göndərmək istəyib: "Park boyunca qaçan bu uşaqlar həddən artıq səs-küy qoparırlar". O, hərəkətini belə izah etməyə çalışıb. Daha öncə İnabu ibtidai məktəbin əməkdaşlarına, eləcə də şagirdlərin valideynlərinə dəfələrlə şikayət ərizəsi yazıb. Bundan başqa, "uşaqlar çox səs-küy qoparı" sözləri parkdakı skamyaların və ictimai ayaqyolunun divarlarına da yazılıb. Polis şübhələnir ki, bunu edən də Takesi İnabundur.

2013-cü ildə də xəbər yayılmışdı ki, Amerikanın Florida ştatında yaşayan Haiti sakini olan bir qadın vuduist lənətinə xilas olmaq üçün polisə müraciət edib.



## Dağ siçanına görə türmədə bunt oldu

Britaniyadakı türmələrdən birində məhbuslar üsyan ediblər. Buna məhbuslardan birinə məxsus olan dağ siçanının ölməsi səbəb olub. "The Telegraph"ın xəbərinə görə, bu üsyan dörd nəfər məhkum fəal olub. Onlar məbelləri, lampaları qırıblar, daha sonra isə mərtəbələrarası pilləkənlərdə oturdular. Məhkumlar kameralarda aparılan yoxlama əməliyyatlarından narazılıqlarını bildiriblər. Bundan başqa, 23 yaşlı Kayl Bleki saxladıqları heyvanın ölümündən də qəmgin olduqlarını deyib. Xatırladaq ki, Britaniyada yaxşı davranışa görə məhkumlara heyvan saxlamağa icazə verilir. Amma bununla belə, mübahisəyə səbəb olan heyvanın hansı şəraitdə, harada saxlanması sual olaraq qalır. Buntun baş verməsi nəticəsində cəzaçəkmə müəssisəsinə dəyən ziyanın məbləği 15.5 min dollar olub. 4 saat davam edən buntu sakitləşdirmək çətin olsa da, onun törədiciləri özlərini günahkar sayıblar. Onları müxtəlif kameralara yerləşdiriliblər, gələcəkdə isə fərqli türmələrə köçürəcəklər.



**QOÇ** - Hamıdan enerjili və şanslı olmaq üçün düzgün qərarlar verməli, düzgün addımlar atmalısınız. Bu işə çox sahələrdə uğurlarınızı artıracaq. Hazırda üzünüzdə düşən başlıca vəzifə münasibətlərə aydınlıq gətirməkdir.



**BUĞA** - Xırda maliyyə probleminiz olsa da, çıxılmaz vəziyyətə düşməyəcəksiniz. Ünsiyyətdə olduğunuz insanların bədxahlığına neytral yanaşmayın. Çünki uğursuzluqlarınızın əksəriyyəti cəsarətsizliyinizdən irəli gəlir.



**ƏKİZLƏR** - Ağır fiziki işlərdən, riskli sövdələşmələrdən və uzaq səfərlərdən imtina edin. Özünüzdə çoxbilmiş kimi göstərməyin. Qida və yuxu rejiminizə fikir verin. Aldığınız təkliflərə isə razılıq verməyə tələsməyin.



**XƏRÇƏNG** - Gün ərzində ilk növbədə sağlıq durumunuza diqqət yetirin. Fəaliyyətdə uğurlar və şəxsi büdcədə artım barədə isə narahatçılıq olmayacaq. Bu arada əsasən işgüzar sövdələşmələrdə bəxtiniz gətirəcək.



**ŞİR** - Saat 11-dən başlayaraq şəxsi işlərinizdə əsaslı dönüşün baş qaldıracağını bildirən Göy qübbəsi ölçülü-biçilli addımlar atmağınızı tələb edir. Yaxın adamlarla, qohum-qonşularla münasibətləri tənzimləməyə çalışın.



**QIZ** - Pulla bağlı problemləri nəzərə almasaq, hansısa çətinliyiniz olmayacaq. Astroloji göstəricilər sevgi ümmanına da baş vurmağınızı tövsiyə edir. Nəzərə alın ki, hazırda təkanverici qüvvəniz daha çox məhəbbətdir.



**TƏRƏZİ** - İxtiyarınızda olan bu füsunkar gün sizin üçün müəyyən mənada gərginliklə müşahidə olunacaq. Bu, daha çox fəaliyyət zəminində baş verə bilər. Odur ki, əsas vaxtınızı istirahətə həsr edin.



**ƏQRƏB** - Fəaliyyətdə bir qədər passivlik müşahidə olunsun da, qarşılıqlı münasibətlərdə və şəxsi büdcəni artırmaqda hər şey normallaşacaq. Saat 17-dən sonra yaxın dostlarınızla görüşməyə çalışın.



**OXATAN** - Əsas diqqəti səhhətinizə yönəldin. Ötən günlərdən yığılıb qalan ağrılarınız qabara bilər. Köhnə mübahisələrə, yarımçıq tələblərə haqq-hesab çürütməyə qayıtmayın. Yalnız böyük ideyalarınız barədə düşünün.



**OĞLAQ** - Həmişə başqalarını müzakirə etməkdənsə öz ideya və məramlarınızı analiz edin. Dedi-qodu və qeybət bütün planlarınızı poza bilər. Həyata ayıq gözlə baxın, özünüzdə qarşı tələbkar olun.



**SUTÖKƏN** - Hər mənada düşürlü gün demək olar. Çünki nəzərdə tutduğunuz planların böyük əksəriyyətini həyata keçirə biləcəksiniz. Üstəlik, maliyyə çətinlikləriniz də aradan qalxacaq. Təcrübəli adamlarla məsləhətləşin.



**BALIQLAR** - Kifayət qədər maraqlı bir gün yaşayacaqsınız. Yeni insanlarla ünsiyyət, tanışlıq və perspektivli sövdələşmələr gələcəyə nikbin baxmağınıza səbəb olacaq. Doğmalarınızla mümkün qədər əlaqə saxlayın.

**Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!**

## Deyingən qadın kişinin ömrünü 5-6 il qısaldır

Animarka alimlərinin tədqiqatı göstərib ki, deyingən qadınlar kişilərin orta ömrünü 5-6 il qısaldır. Araşdırmanın nəticələrinə görə, ailədə mütəmadi mübahisələr cütlüklərdə müxtəlif ciddi xəstəliklərin yaranma riskini 60 faiz artırır göstərib. Söhbət xüsusilə ürək-damar sistemində çatışmazlıqlardan, stenokardiya və insultdan gedir.



Alimlər araşdırma zamanı 40 cütlüyü 5 il ərzində izləyib. Nəticədə qısqanc qadınların daim münasibətləri çətinləşdirdiyi, kişilərin susmasının isə ürək xəstəliklərinin şiddətləndirdiyi üzə çıxıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU  
Baş redaktorun birinci müavini:  
Azər AYGAN

e-mail adres: [yenimusavat@mail.ru](mailto:yenimusavat@mail.ru)

Ünvan: Bakı şəhəri,  
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:  
Nazim SABİROĞLU

Lisensiya N: B 114  
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.